

H. R. III/19-24

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
Előfizetési ár: Egész évre: 6 frt; Félévre: 3 frt;
Negyedre: 1 frt 50 kr. Egy szám ára: 15 kr.
Folyó számla: Erdélyi Bank 2851—2900.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Alapítsunk községi magtárakat. <i>Valler József</i> . . .	151
A komlótermelés kérdéséhez. <i>Hr. Kemény Béla</i> . . .	152
Utmutatás a sertésvész ellen való védekezésre . . .	153
A tejgazdaság ügye Sv.-d., Északnémetország és Dániában. <i>VII. Árkécs Lapos</i> . . .	154
Tárca:	
Rendez-vous. <i>Jablonecay Kálmán</i>	152
Kisebbszakközlemények:	
A fáknak igen mély ültetése. — Szarvasmarhák nyelvfenéje. — Tejfölgyűjtés — A méhszurás ellenszere — Bőrszíjak puhántartása — Milyen legyen a vetésre szánt burgonya?	155
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból <i>T. M.</i>	155
Egyleti élet:	
Az „E. G. E.” márciusi havi vál. ülése — Közgyűlési értesítés	157
Vegyes közlemények	157
Közgazdaság, üzlet, forgalom:	
Új irányok jeli. o. — Sertéskereskedelmünk. (=) — Úztoratörvény Angliában. — Az Indiába való cukorkivitel. — A komlótermés eredménye 1898-ban — Az argentiniai új búza	158
Hirdetések	

Alapítsunk községi magtárakat.

Vajjon olcsóvá tegyük-e a népnek a hitelt? Elvigyük-e a pénzt, mint a hogy a községi hitelszövetkezet teszi, a nép közzé, hogy fáradság és közbenjáró nélkül, hamar és olcsón juthasson kölcsönpénzhez? Vigyük-e a keze ügyébe gabonát és oda adjuk-e neki kölcsön, mint a községi magtáraknak kell tenniük, hogy ehhez is, mint pénzhez, könnyen juthasson és kevés kamatot fizessen érte? És vajjon, ha ezt tesszük, segítünk-e rajta vagy romlására leszünk? Nem adunk-e lábat neki, hogy könnyen költsön? Nem visszük-e bele — ugyiszlva — szántszándékkal, hogy magát tönkre tegye.

Csak természetes, hogy a kik valamely ily czélú intézmény létrehozásán fáradoznak s azt közvetlen vagy közvetve munkálni hivatva vannak, ezeket a kérdéseket aggodalmas lelkiismerettel mérlegetik. Hogy a közmegegyezés hova fogja a kérdést végleg eldönteni, már most nem kétséges, csak hogy a vita még nincs tökéletesen lezárva. Az érdekeltek votumát nincs is miért számba venni — de a tisztán csak az igazságot keresők között is a félénkek még mindig azt hatják: »ha nem lenne annyi könnyen kapható olcsó pénz, nem lenne annyi ember kitéve bukásnak stb. stb., nem kell tehát még több kölcsön-intézményt létesíteni és különösen a falusi népnek nem kell lehetővé tenni, hogy kiforgassa magát birtokából, sőt a most meglevő kölcsön-intézetek egy részét is be kell szüntetni.« Hanem az ellentábor diadalmasan vágja vissza: »a ki pusztulni való, olcsó pénz nélkül is elpusztul. A míg nem voltak pénzüintézetek, addig is tönkre ment akárhány ember. És ezek száma nem nagyobb ma, mint mikor nem léteztek pénzüintézetek. Csak hogy akkor nem jutott annyi nyilvánosságra, mint ma. És nem volt közfigyelem és megfontolás tárgya. De a ki kölcsön akar venni, mint a hogy megkapta a régiebb ember, megkapja más helyen is, nemcsak pénzüintézetnél, csak hogy sokkal drágábban; és fizetési halasztékokat is — látszólag — könnyebb feltételek mellett eszközöl, — sőt a kamatoknak esetleges nem fizetését is megnyeri, hogy azokat

a tőkéken számitásák — ezen okok együtt sokkal könnyebben elpusztítják. És éppen azért kell pénzüintézeti szervezetekkel, olcsó és könnyen hozzáférhető kölcsönrel a nép segítségére jönni, hogy szükségében nem a titkos tőkékhöz s igen nagy kamatokhoz folyamodjék, a mi igazán romlására válik.« Én e diadalmas táborhoz tartozom és helyesnek és czélszerűnek és éppen a nép javára szolgálónak látom, hogy ilyen eszközökkel segítsünk rajta. És kívánatosnak találok, hogy nemcsak hitelszövetkezetek, de községi magtárak is minél nagyobb számban állítódjanak.

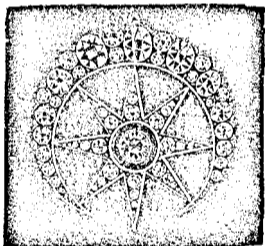
Azt az értesülést vettem ugyanis Kolozsmegye közigazdasági előadójától: *László Ferencz*-től, hogy óhajtana próbát tenni a községi magtárakkal és a kormánytól ez iránt előterjesztést tévén, biztató feleletet nyert; csak az iránt merült fel némi kétség — vajjon a népnek nem válik-e romlására? E pár sort éppen azért írom, hogy tapasztalat után inondjam el, a mit a magtárakra nézve szükséges tudni. Ugyanis mi református papok itt Erdélyben igen sok helyen foglalatostkodunk egyházi magtárakkal és így közvetlen tapasztalatból tudjuk, hogy mi előnye, esetleg hátránya mutatkozott.

Kevéssel azután, hogy egyházközségembe jöttem, azt határozta az egyház, hogy magtárt alapít. E határozat alapján szedtünk minden egy pár ember után 8 kupa gabonát, rozstot vagy törökbuszát. 1871., 1872. és 1873. ban begyűlt mintegy 200 pár után, azonban a gabonát pénzen is meg lehetett váltani. A begyűlt összeg nagyságát nem tudom, mert eleinte közönyösen vettük én is, az egyház is; — csak később láttuk be, hogy milyen kincs ez és így csak később kezdtünk rá gondot viselni. De tudom, hogy mit adtunk ki belőle alapítása óta. E szerint ezen alaphoz 1884-ben a papi ház építése alkalmával eladtunk 1000 mond ezer véka gabonát (a 20 literes vékával); 1893-ban a kántori ház építése alkalmával költöttünk belőle 658 frt 23 krt — 1898-ban a papi csűr építése alkalmával 650 frt és 56 krt — és e mellett a teméntelen kiadás mellett 1899. ja-

Sárga János Ékszerész és órász.

KOLOZSVÁRTT,

Wesselényi Miklós-utca 11. szám.

Nagy raktárt tart mindenemü arany, ezüst és drágakő ékszerekből. Arany, ezüst, azél, nikkel fali és ébresztő órákból.

Készít új ékszereket a legszebb kivitelben, valamint ékszer és óra javításokat pontosan.

Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

Részletfűzetésre kedvező feltételek mellett.

SÁRGA GERGELY

fehértanú-, vászon- és férfi divat raktára

Kolozsvárt, Wesselényi Miklós-utca

(Belhid-utca) 8. szám.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni a tavaszi idényre dúsan felszerelt

RAKTÁRAMRA,

u. m. mindennemű kész női, férfi és gyermek fehértanú, fehér és színes asztaltanú, Chiffonok, Creasz holandi és rumburgi vásznak, ágy- és asztalterítők, függöny, szőnyeg és paplanok. Valódi szintaró mosó kélmék, új zefír, kretón és batizst. Keztyük, harisnyák, Nap- és esernyők.

Midőn a n. é. közönség szíves pártfogását kérem, bátor vagyok megjegyezni, hogy nálam a legszolidabb kiszolgálás és a legolcsóbb árak szerepelnek.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Vagyok kiváló tisztelettel

SÁRGA GERGELY

KOLOZSVÁRT, Wesselényi Miklós-utca 8. szám.

(120. 1—26.)

Nincs többé **PERONOSPÓRA.**

(92 3—12.)

Vitrolin.

A legjobb és legbiztosabb peronospora elleni szer.

Aránylag olcsóbb, mint bármely más szer, mert kiadóbb, erősebb és teljesen peronospora mentessé teszi a szőlőket, burgonyát, veres szőlőt stb.

Árak: ½ kiló 40 kr., 1 kiló 80 kr., 6 kiló (1 holdnyi területre elegendő) 4 frt 50 kr.

Egyedül kapható: **LÁSZLÓ JÓZSEF** gyógyszerésznél és vegyészeti laboratóriumában Maros-Ujvárt, Erdély.

Kolozsvárt kapható **BURGER FRIGYES** gyógyárú kereskedésében.

nuár 1-én ezen alap állománya 1075 véka gabona és egy évre esedékes kamatja 1898 évre, pénzben pedig 1410 frt 23 kr. = egyezernégyszáztíz frt és 23 kr. . . .

Igen, abban senki sem kételkedik a felsoroltak után, hogy az alapító egyháznak nagy hasznára volt; hanem épen az a kérdés, hogy vajjon a népen nem volt-e igen nagy a kamat, vagyis az egyház nem uzsoráskodott-e gabonájával? Egyáltalában nem. Azonnal elé sorolom, hogy miért nem? Csak egy megjegyzést bocsátok előre. Ez az, hogy Mákó és vidéke (mert a szomszéd falvak lakói is vettek belőle kölcsön, mikor már a mákóinak nem kellett több) nem olyan elesett hely, hogy népe még kárával is felvenné a gabona-kölcsönt, hanem két piac között (Kolozsvár és Bánffy-Hunyad) feküdvén, ugyszólva a központon, könnyen kielégítheti gabona-szükségletét, a mint az elhunyt 1898. év mutatta. Ekkor minthogy kevés gabona termett, nem sok gabona gyűlt be s hamar kifogyott; de a szükséglet is nagyobb volt, minthogy egy magtár kielégíthette volna. . . de a nép semmi hiányt nem érezt, mert minden héten 2-szer mehetett Kolozsvárra s folyton hozta különös költség nélkül a gabonát. Bár nem akarom eltitkolni, hogy a gabona-kölcsönzők között is vannak olyan emberek, a kik nem kívánnak fizetni; s egy vagy más ürügy alatt kibujnak a kötelezettség alól s maguknak romlást szereznek. Hanem azoknak, a kik rendszeren fizetnek, nem uzsora, de nagy segítség. Hogyan? Adtunk 4 vékát kölcsön, vettünk érte 1 véka kamatot. Ez nem több mint 25%. Igaz. De ez még sem uzsora. Ezt az arányt maga a nép állapította meg. És helyesen. Mert a kiadás ideje rendszeren április és május, mikor már a termése elfogyott. Vidékünkön legtöbbször ekkor áll a gabona ára legmagosabban. *Mikor tehát kiveszi, a kivett gabonának pénzértéke van annyi, de inkább több, mint a mikor beadja kamatostul.* Csak ritka eset az, mikor a gabona, itt nálunk oly egyformán tartja

magát, hogy e különbség nem áll fenn. Kivesz 4 véka gabonát, annak ára 80 kr.-jával 3 frt 20; bead január elején 5 vékát; ha pénzen venné a gabonát, neki még maradna meg azon árból, melyen kiadáskor vette volna. És megtörtént, hogy egy vásárhelyi ember kivett 4 köből rozstot (itt nem kellett senkinek), le se rakta, elvitte B.-Hunyadra, eladta 32 frton; a pénzt használta őszig, akkor elment ismét B.-Hunyadra és megvett 5 köből rozstot 30 frton, a piacról behozta s az esetet ő maga beszélte nagy hálálkodva. Igaz, hogy ez nem mindig van így — de a mikor csak gabona-termés van, a kamatot könnyen és jó szízzel fizetik és azon felül köszönettel is megtoldják. A mit nem tennének, ha terhes és igazságtalan lenne a kamat. És perre még eddig nem került egy adósság sem. Az is igaz, hogy a mikor gabona van elég, — nem veszik ki — de ilyenkor a begyűlt gabonát eladjuk s az árát ugyanazon célra kamatoztatjuk.

Tehát: ha van rá út és mód, *községi magtárakat*. Lehet a miénknél kevesebb kamatot is kikötni — különösen ha nem akarjuk, hogy a tőke rohamosan nevedjék — de mindenesetre annyit hajtania kell, hogy fedezze:

1. a befektetendő tőke kamatait és pedig 5%. Ezt azért, hogy ha az állam adná a pénzt a gabonára, annak a kamatját fedezni kellene; mert nem helyes az, hogy mindig csak ingyen kívánjunk valamit az államtól. És ha bizonyos idő alatt az 5% törlesztéses kölcsön lejárá, azután a község tulajdonába menne át a magtár;
2. fedeznie kell a kezelést, ez is 5%;
3. fedeznie kell az apadást és némi kis szaporodás is nem lenne felesleges. Ezek csak a részlet kérdései, ezek később is tárgyalhatók. Csakhogy a kezelést és felügyeletet nagyon pontosan kell szervezni, mert igen könnyen ezen a ponton válhatik átokká ezen különben igen áldásos intézmény.

Valler József.

A komlótermelés kérdéséhez.

A „Gazdasági Lapok“ 10-ik számában „A komlótermelés kérdéséhez“ című cikkben, egy oly állítás foglaltatik, melylyel szemben a komlótermelés jövőjének érdekében, bátor vagyok ellenkező nézetemnek kifejezést adni.

Az igen tisztelt cikknek írója ugyanis azt ajánlja, „miután a komlónak ugysis csak egyetlen-egy faja van, ne szaladgáljunk komlódugvány után a külföldre, mivel a hazánkban általánosságban elterjedt vadkomlónak nővirágot termő töveiről levágott dugványok után is, kifogástalan minőségű termés érhető el“ . . .

A fentebbi állítással szemben a tapasztalat pedig szerény nézetem szerint azt tanúsítja, hogy a vadkomló után nyert termés oly rossz minőséggel bír, a tobozzai a vadkomlónak oly erős, kellemetlen foghagyma bűzzel bírnak, lupulin-tartalmuk oly csekély, hogy a vadkomlónak terménye alig bír valamely becses. Ennek következtében a vadkomlót rendszerint sörgyártási célokra meg sem veszik, legfeljebb némely nagyon rossz komlótermő években vásárolják össze, valamely csekély árban, legalsóbb miőségű sörnek gyártására. Másrészt a vadkomló rendszerint oly késő időben érik, hogy nagyonis könnyen „fog rókát“, a korai hóharmat következtében! Továbbá a vadkomló termőképessége oly csekély, hogy alig volna érdemes már ezen hatványánál fogva is termelni.

Kétséget azonban nem szenved a cikk tisztelt írójának azon állítása, hogy voltaképpen a vad komlóból fejlődött ki minden faj komló, mindegyiknek őse a „humulus lupulus“. Másrészt azonban az is bizonyos, hogy 100 és még több év szükségeltetett arra, hogy a vadkomlóból tudományos alapokon nyugvó és gyakorlati szakszerű műveletek útján kifejlődhessenek a nemesített komlónak különböző válfajai. Ezen sok időt és szakösmeretet és kitartást igénylő műveletek következtében a vadkomló átalakult, elvesztette kellemetlen foghagyma bűzét, csekély lupulin-tartalma fokoztatott. Jelenben a nemesített komlónak illata kellemes, tobozzai telítve vannak lupulin tartalommal, illyformán megfelelnek az igényelt kívánalmaknak.

Sok évi gondos kiválasztások útján, jelenben elkülönítve műveltetnek a körülményekhez alkalmazottan: a korai, közép és késő időben érő komlófajok. Szintén a nemesített komlónak termőképessége is a vadkomlóval szemben, az okszerű fejlesztések útján, nagyban fokoztatott.

TÁRCSA.

Rendez-vous.

Irta: Jablonezay Kálmán.

A varjulaposi ispán éjjeli körutját végzi a kiterjedt major belterületén. — Megvizsgálja a hodajokat, betekint a gulya, birka-aklokba, sőre istállók nyugvó állatainak megnézi a kötőlánczait, hogy nincs-e valamelyiknek a nyakára tekergőzve, kikérdezi a soros béreseket, utasítja őket az éber vigyázatra.

A midőn lelkiösmeretének megnyugtatóására mindent pontosan felnézett, utját a takarmányos kert felé vette.

Ezt is megszokta minden éjjel tekinteni, nehogy valamelyik csavargó égő pipával a lágy aromás szénába keresse fel éjjeli nyugvó helyét.

A mint így a majortól lőtávolságnyira elbandukolt, egy éles vonítás üti meg a füleit.

A hang a monostori erdő felől jött.

Egy éhes farkas jajkiáltása volt az, mely egyuttal hívó szózatot jelentett, a környéken barangoló társaihoz.

Alig néhány perc múlva ellenkező irányból a karászéti erdő felől hallatszott az előbbihez hasonló háborzongató ordítás.

Azután meg mintha csak összebeszéltek volna

a környéken elterülő erdőségek fenevadjai, egy harmadik irányból hallatszott a farkas vonítás.

Az ispán összeresztte a hármass hang hallatára

Mint a puszták fia — annak alapos ösmerője azonnal tudta — hogy ez a hármass jeladás egy kirándulásban fog összepontosulni, melynek árát igen sok ártatlan birka fogja megadni.

Széjjel tekintett a havas láthatáron, ösztönszerűleg kiszámította, hogy a varjulaposi major éppen a közepén fekszik annak a hármass jajkiáltásnak, vagyis a csikaszkok ebben a majorban jelezték találkozásukat.

Ezt a feltevést igazolta az a körülmény is, hogy néhány száz darab fiatal ürü — az aklokban nem férvén, kitereltettek a majortól néhány száz lépésnyire az ezen célra csépelte szalma-várcsok közzé, hol szélből, vihartól kellőleg meg voltak óva.

Az ispán sietett a számadóhoz, jelezvén neki az előbb hallott támadás előjelét.

Az öreg juhász gazda összefütyölte bozontos nagy kutyáit, kampóját hóna alá szorítva sietett a szalma karám felé.

Az ispán vadászfegyverét magához véve — követte a számadót.

Oda értek a négyszögletű szalma-várhoz. A közepén összebujva feküdtek, mit sem törődve a világgal. Csak akkor hegyezték fülcikét, ha a vezér-ürü nyakába kötött harangot véletlenül megkonduította.

Az ispán és a juhász felmászta a kazlak tetejére.

Ott a lágy szalmába beleásták magukat oly módon, hogy csupán a fejük látszott ki a felborzóit éles gaz közül.

Minden irányban vigyáztak, mindenfelől készen várták a bejelentett vendégeket.

Gyönyörű holdvilágos éjszaka volt, el lehetett egy félmérföldre látni a havas rónaságon.

Egyszer csak a monostor felől észre veszi az ispán, hogy a nagy kiterjedésű ugaron egy fekete pont jelenik meg, mely óvatosan közeledik a major felé, — mennél jobban közelebb jön, annál nagyobbak látszik.

A juhász ugyanazon pillanatban az ellenkező irányból jelezi azt a bizonyos fekete pontot.

Majd meglátják egyszerre a harmadik látogatót, mely egyenesen a majorudvart átszelve, az épületek árnyékába lappangva közeledik a juhkarámhoz.

Körülbelül ötven lépésnyire mindegyik állat, mintha csak vezényszót hallott volna a levegőürben, megállott. Találkájuk oly ügyes formában mutatkozott be, hogy az ember komolyan hihette, hogy ezek ezt a támadástervezetet előre megbeszéltek, vagy betanulták.

Majd az ugar felől kullogó csikaszk hosszú sovány testével, lompos farkával óvatosan közeledett a szalmakazlak tövéhez.

Épen azon ponthoz, hol az ispán volt elrejtőzve.

A bátor gazdatiszt meg sem mocczant, pe-

A jelen időben már, a kezdő komlótermesztő nincsen rászorulva experimentátiók tételére, hanem biztosan megnevezheti a kívánalmaknak megfelelő nemes komlófajok közül éppen azt a fajtát, mely az adott körülményeknek a legjobban megfelel. Miután továbbá a nemes komlónak dugványai jutányos árban hazánkban be is szerezhetők (egy ezer 6—10 frt), sőt anyagi szempontból sem indokolt, a kezdő komlótermelőnek vadkomlóból vágott dugványokat ültetni. *Legfőbbképpen pedig a vadkomlónak termelése, nagy mérvben rontandó a hazánkban termelt komlónak jó hírnevét!*

Fentebbi indokaim alapján a komlótermesztés jövőjének érdekében szükségesnek tartom újlag hangsúlyozni azon határozott véleményemet, nehogy vadkomlóból vágott dugványokat ültessünk, ellenkezőleg igyekezzünk a legfinomabb komlófajokat beszerezni, mivel csakis a minél jobb minőségű komlónak van jövője!...

A czikk igen tisztelt írójának azon nézetét azonban, hogy „ne szaladgáljunk mindenért örökké a külföldre“, a legörömebb a magamévá teszem! Annál is inkább, mivel a külföldről drága pénzért behozott növényi és állati anyagokkal ráadásul máris annyi mindenféle növényi és állati nyavalyákkal árasztattuk el hazánkat, hogy ideje volna már okulni a szenvedett vesztésekre!

Másrésztől nem szenved kétséget, hogy a már meglevő növényeinknek és állatainknak okszerű fejlesztése útján biztosabban és olcsóbban elérhető volna azon cél, melyet el akarunk érni! Ezen nézetemet támogatja azon megkívántató legfőbb tényező: a hazai növényeinknek és állatainknak már meghonosulása.

A többek között a komlódugványokat is jelenben már külföldről hozatni, semmi értelme nem volna. miután hazánk egy s más vidékén a komlótermelés el van terjedve, miután a régebbi években a komlótermelők jól felfogott érdekükben, a legjobb komlófajokat szerezték be a külföldről, következésképpen jelenben már a legjobb komlófajok beszerezhetők hazánk komlót termelő vidékein. Sőt miután számtalan a külföldről behozott komlófaj egy s más vidéken nem vált be, a termelő saját érdekében csak azon faj komlókat tartja jelenben már művelni alatt, okulván saját kárán, melyek mindenféleképpen megfelelnek a czélnek. Ellenben a külföldről hozatott komlófajok, hogy az adott viszonyok között, miképpen válnak be, mindig kétséges lehet. Alólírott a külföldről különböző vidékekről 10—12 faj komlót hozattam ezelőtt 20—22 évvel, nem kis ká-

rommal és sok utánjárással kimustráltam mindazon fajokat, melyek egy s más oknál fogva nem feleltek meg a kívánalmaknak; míg elértem azt, hogy egy időben érő, finom és bővön termő komlót termelhessek. A 10—12 fajból csak 2 fajta vált be, a többi kidobtam. (Golding, Würtembergi, mindkettőnek érési ideje augusztus 20—24 körül.)

Külföldről hozatni komlódugványokat azért sem tanácsos, mivel ott már nagyban előállottak a komlónak mindenféle betegségei, mely veszedelmes betegségek nálunk még ismeretlenek, de a dugványok behozatala útján hazánkban is befészkelhetnék magokat.

A többek között hazánk erdélyi részében Udvarhely, Kis- és Nagy-Küküllőmegyében vett a komlótermesztése örvendetes lendületet. Ezen komlótermelő vidékeknek körülbelül Segesvár a központja. Ezen megyéknek Gazdasági egylete, vagy mezőgazdasági tanácsa, a Segesvár vidéki komlóegylet, szívesen szolgál felvilágosítással arra nézve, hogy mely komlótermelőktől volna czélszerű dugványokat beszerezni.

Végre bátor vagyok megjegyezni, hogy a civilizált, komlót termelő országokban, a vadkomlónak kipusztítását plane előírja a törvény. Egyrésztől azért, mivel a vadkomló közötti himkomló a komlós kertek közelében, a komlónak termést hozó virágait megtermékenyítvén, nagyon megrontja terményének minőségét. Másrésztől pedig azért, mivel a vadkomló terményének akár tisztán való elárúsítása, vagy összevegyítése a nemesített komló terményével megrontván annak minőségét, következésképpen a vadkomlónak felhasználása rosszul befolyásolja valamely komlót termelő országnak jó hírnevét! És gyakori visszaélésekre és csalásokra ad alkalmat.

A komló jó hírnevének a megszerzése és szigoruan való fentartása oly nagy fontosságú tényező, melynek híjjával veszélyeztetve van a komlótermelésnek jövedelmező képessége! Mivel a komlótermesztés mezején is mindegyre felüti fejét a tultermelés ördöge, mely gyakori esetekben csakis a jó hírnevnek örvendő, mindenféle képpen kitűnő minőséggel bíró komló képes magának utat törni.

Hogy mily nehéz feladat a komló terményének jó hírnevét megalapítani, bizonyítja az azon körülmény, hogy dacára annak, hogy hazánk erdélyi részében, a termelők a legjobb faj komlódugványokat szerezték be, ellátták magukat szakszerűen épített és berendezett komlószáritó helyiségekkel, megszerezték maguknak a megkívántató szakismereteket, semmi

fáradtságot nem kimélnék okszerűen megadni a komlóművelésnek minden apró részleteit, különösen nagy figyelmet fordítanak a komlónak a legjobb idejében való leszedésére, tisztán való kezelésére, a legtökéletesebb módon való megszáritására, présekkel való bezsakolására; dacára azon örvendetes körülménynek, hogy Erdélyben a kedvező égélji és talajviszonyok között finom minőségű komló terem és 3—4 héttel előbb kerültek eladásra, mint a nyugati országoknak komlója stb. A hazánkban termelt komló iránt a hazai sörgyárosok még mindig előítélettel viseltetnek, csak azért, mivel a külföldi komlónak ez időben még jobb a hírneve! Sőt azon visszás körülmény áll fenn, hogy az Erdélyben termesztett komlónak jobb hírneve van Csehországban, mint hazánkban! Legalább azt tanusítja azon körülmény, hogy az Erdélyben termelt jó minőségű komlót tulnyomóan megveszik és elszállítják Csehországba. Onnan azután vissza kerül újból a hazai sörgyárosok kezéhez, mint kitűnő csehországi produktum. Ez uton már jóvá válik a komlónk, mivel Csehországból származik.

Neveltetni kellene a hazai sörgyárosok számára hazai „Brennerket“, mivel voltaképpen ők uralkodnak a helyzetet. Azonnal jónak bizonyulna a hazánkban termelt komló, ez uton megszerezne komlónk számára a megkívántató jó hírnevet is! De mindennek előtt ültessünk csakis finom komlót termő fajokat és irtsuk ki a vadkomlót a komlót termelő vidékeken.

Br. Kemény Béla.

Utmutatás a sertésvész ellen való védekezésre.

I.

Az E. G. f. évi első számában egy czikk jelent meg „A sertésvész mai állása hazánkban“ czimvel, melyben a betegség leküzdése érdekében javasolt teendők között első feladatként a nagy közönség alapos tájékoztatása és e célból a betegséget népszerűen ismertető füzetnek a hazában levő nemzetiségek nyelvében való kiadása javasoltatott.

Hitünk szerint ez a javaslat helyesen és kimerítően meg volt indokolva, sőt annak tartalmaról, irányáról és várható jó hatásáról is tiszta képet rajzolt a szerző, kifejezve az egyetemesen azon reményét, hogy mivel ilyen szélesebb körre terjedő akció megindítására egyedül az állam rendelkezik megfelelő eszközökkel, csakis a földművelési miniszterium teheti azt meg.

És ez mindaddig így volt, míg csak el nem felejtették a csikaszok borzalmas találkáját.

— **Aluminium forrasztás.** Régi vágya teljesült sok borral, mézzel stb. dolgozó gazdának, ha komolyan valóra válik a Neuen Zürcher Zeitung hire, mely szerint Lienhard és Hartmann mechanikusoknak (Zürich III., Weststrasse) sikerült az Aluminium forrasztását kitalálni. A forrasztás ép olyan színű, mint az Aluminium s igen tartós, sőt kalapálható. Minden fémmel tudják forrasztani az Aluminiumot.

— „Papondeklit“ vizhatlanná lehet tenni. Oltott meszet 3 rész lefölözött tejjel keverünk s kevés timsóport adunk hozzá. A papondeklit ezzel a folyadékkal az összekeverés után azonnal bekenjük. Megszáradás után még egyszer be kell mázolni.

— **Vakolat nedves pinczehelyiségek számára.** A rendesen alkalmazni szokott aszfaltvakolat helyett újabban más szert használnak. (Az aszfaltra többé-kevésbé vastagon rá kell vakolni. A nedvesség ezen a vakolaton felterjed s egy év leforgása alatt a fal színe megint tele van vízzel s fekete penésszel. Rcf.) Az új szer a következő: 93 rész porrátorve s azután keverve össze a kettőt. Annyi lenolajat adunk hozzá, hogy lágy tésztavá gyurhassuk. A falon 3—4 nap alatt megszárad s nem enged több nedvességet át.

dig a legbiztosabban lelőhetette volna, nem volt hozzá messzebb öt lépésnél.

Kíváncsi volt megtudni, hogyan fogják támadásukat végre hajtani.

A farkas kullogva, — egy olyan helyet keresett villogó szemével, a szalmakazal fekvésében, hol nem volt nagyon meredek. — Vagyis a melyen könnyen felkuszhatott a tetőre.

Ott azonnal hátra feküdt, hátsó lábaival belekaparva testének nagyobb részét a laza szalma közé. Majdnem ugyanazon pillanatban a másik két farkas is ezen hadműveletet foganatosította.

A szalma-rakomány különböző pontjain, arányos távolságra megjelent a három bozontos fej — veres nyelvüket kinn lógatva.

Kéjes éh sovárgással tekintettek a közepén nyugodtan pihenő birkákra.

Itt megjegyezni kívánom, nehogy valaki azt kérdezze, hát a kutyák ezt mind tétlenül nézték?

A számadó két kutyája gazdája mellett feküdt a kazal tetején, mindegyik nyakát örvénél fogva. Azok meg sem mocszantak, már csak azért sem, mert a kutya ösztönszerűleg is respectussal viseltetik a farkassal szemben.

A mint tehát a három rabló fenevad egymást felösmerte a kijelölt pontokon, egy tompa vinyogó hanggal jelt adtak a támadásra.

Nem ugrottak vehemens haraggal az áldozatokra — hanem, úgy a mint jöttek óvatosan cesz-

kedtek alá a kazal belső falán a bealmozott karám földjére.

A mikor aztán mind a hárman közel érezték magukat a kiszemelt legjobb pecsenyéhez, kitört belőlük a farkas-düh — elérítő ordítással támadták meg a mit sem sejtő ürü-falkát.

Az ispán fegyvere eldőrdült, majd egy másik jól irányzott lövés is megreszkettette a csendes éjszaka fagyos levegőjét.

Az öreg számadó eleresztette kutyáit, melyek felbőszülten rohantak a rablók közé.

A birkanyáj a nagy ijedelemtől kitört a karám kapuján és ezer felé futva kerestek menedéket.

Az első lövés egyik csikaszt halálosan leterítette; mozdulatlanul maradt a karám közepén.

A másik nehéz sebével vánszorogva a kutyák által öletett meg.

A harmadik a nagy zavarban ép irhával szökött meg, a felriadt tanyai kutyák által mértöld távolságnyra üldözve.

A harc befejezése után megpróbálták a megriadt nyáját a karámba visszaterelni. Nem volt isteni hatalom, mely őket oda vissza erőszakolja.

A farkasvár a csendes, buta birkát vaddá, erőszakossá teszi.

Kénytelenek voltak egy újabb enyhelyet keresni számukra, hol kettős éber figyelemmel kellett őket megőrizni. A legkisebb gyanús zaj hallatára neki vadulva törték ki a karám oldalait és futottak széjjel a szélrózsa minden irányában.

Nem tudhatjuk, hogy eme cikkünk terelte-e a miniszterium figyelmét erre az ügyre, de az tény, hogy az említett javaslatnak megfelelően a „Néplap“-ból külön lenyomatként az összes hazai nyelveken kiadott egy füzet, melyben kétségtelenül sok igen hasznos tudnivaló van és lendíteni is fog valamit a mai szomorú állapotokon de mi nem ilyenek gondoltuk az általunk proponált utmutató.

Azokhoz, a kikhez ez a füzet szánva van, mi másképen gondoltunk hozzá férfközni; többet szeretünk volna előttük föltárni a sertésvész okozta kalamitásokból és ismervén a nép gondolatmenetét, tudásának fokát, hiányosságait és vágyódását az iránt, hogy megismerje a valódi és általánosabb czélt, melyért a sokszor igazán súlyosan rá nehezdedő törvényes intézkedések történnek: azt a részét domborítottuk volna ki első sorban is az ügynek, a melyről az egyszerű gondolkodású ember is általános áttekintést nyerhetett volna egyrészt a veszedelem nagysága, másrészt a kormányintézkedések igazságos és hasznos volta felett. Ott, a hol ezer meg ezer ember helyes és czéltudatos eljárásától függ a siker, nem kicsinylendő az a törekvés, mely az öntudatos cselekvés biztosítását czélozza. Még a rabság sem oly nehéz, ha a bűn nagyságát mérlegelni tudja az elítélt. Egyebekben pedig vagy hinnie, vagy tudnia kell a népnek, hogy az, a mit tőle a törvény és a satóságok követelnek, egyrészt jogos és igazságos, másrészt úgy rá, mint a közre feltétlenül hasznos.

Orvosi dolgokban a ragályról, fertőzésről, a fertőtlenítés hasznosságáról stb. ha van hite a népnek, akkor az mindig tagadó. Kár és csak idővesztegetés tehát ide támaszkodni; a tények felsorolása és ezen tények következményeinek megismertetése, a helyzet valódi képének megrajzolása olyan módon, hogy a baj távoltartására vagy elhárítására szolgáló intézkedések szükségessége elől kitérés ne legyen, hogy akaratlanul is az a tudat ébredjen fel az emberekben, hogy csakis a kijelölt uton és módon lehet azt a bajt elhárítani vagy csökkenteni, másképen nem; szerintünk ez lenne a helyes út, erre kellene törededni, mert ebben van a tudás csirája, melyből előbb az öntudatosság, utóbb pedig a hit is kisarjad.

A füzet tartalmát különben a következőkben adjuk:

„Három év előtt, 1895-ben Magyarországon a sertések között egy addig nálunk alig ismert ragadó betegség lépett fel: a *sertésvész*. Már azelőtt is előfordult, hogy a sertések tömegesen megbetegedtek, nagy részük el is pusztult. Ezt az elhullást azonban egy másik ragadó betegség okozta: a *sertésorbáncz*, melyet jól meg kell különböztetni a sertésvéstől. A sertésorbáncz mint bizonyos fertőzött talajhoz kötött betegség szokott jelentkezni, míg a sertésvész mindig csak ragályozás után terjed. A sertésorbáncz ellen ojtással is védekezhetünk, de az így beojtott sertések még mindig megbetegedhetnek sertésvéstben, másfelől pedig újabban a sertésvész ellen is beojtják az egészséges sertéseket, melyek viszont az ojtás daczára orbánczban betegedhetnek meg.

A sertésvész az elmúlt három esztendő alatt roppant nagy pusztítást vitt végbe az ország sertésállományában. Kiszámíthatatlan összegre, millió meg millió forinttra rug a kár, a melyet ez a veszedelmes betegség kivált a kisgazdáknak okozott. A vesztéséget fokozta az, hogy a sertésvész miatt elrendelt korlátozások és zárlatok következtében a gazda sokszor még az egészséges disznót sem adhatta el. Jóságát nem vihette vásárra, mert a vásárt betiltották; nem szerezhette annak árából kenyérré, ruhára való költséget. Biz ez nagy csapás volt, mert való igaz az a szólás, hogy a disznó a szegény ember tehene!

Azt mondja a példaszó, hogy *a halál ellen nincs orvosság!* Hát bizony még a sertésvész ellen sem találtak fel gyógyító szert, ámbátor nagyon is sokan törték már a fejü-

ket olyan szernek feltalálásán, amely ezen nyavalya ellen segítene.

Ámde ne higgyük azt, hogy azért, mert biztos gyógyító szer még nincsen, ne volna mód arra, hogy a a baj ellen sikeresen védekezessünk. Van bizony, még pedig egy igen egyszerű, mind a mellett a legjobb sikerrel kecsegtető mód. S ez a mód előzetesen is megmondva, a következő: arra kell törekedni, hogy *a betegséget az egészséges állatok közé be ne hurcolják*; ha pedig már vannak beteg állatok, akkor *a betegségek terjedését kell meggátolni*.

Az a legnagyobb baj és azért terjed el a nyavalya községről községre, vármegyéről vármegyére, hogy a sertéstartó gazdák az említett védekezési módot figyelmen kívül hagyták és a regulákat be nem tartották.

Sok helyütt meg a községi előljárót érheti szemrehányás azért, hogy a betegség meggátolására előirt törvényes intézkedéseket nem teljesíti azzal a köteleességtudással, amelyet a birói pálczát viselő embertől minden polgártársa joggal elvárhat. Sőt amint sok esetben bebizonyosodott: a biró a betegséget egyenesen eltitkolta, mi által felebarátjait is a veszedelembe sodorta.

Ennek a kis irásnak az a czélja, hogy megmagyarázza a sertéstartó gazdának a leg helyesebb módot, miképpen lehet a bajt elkerülni, ha pedig elkerülni már nem lehetett, hogyan kell ellene védekezni. Ez az irás a községi birónak is megmutatja, hogy komát, sógort nem ismervé, mit kell neki, mint a falu első emberének, a törvénytől fogva cselekednie, hogy a gondjára bízott lakosságot a veszedelemtől és kártól megóvja.

Szívesen ajánlom neked olvasom, hogy ezt az irás ismételtén úgy forgasd, mint a bibliát. Tanuld meg és sziveld meg a benne foglalt jó tanácsokat, azután önmagad és ember társaid jóvoltáért kövesd, tartsad be és másokkal is tartassad be. Mert csak akkor kiméled meg magadat is, felebarátodat is a kártól és vesztéségtől!

Hogy a sertésvész ellen való védekezés sikeres legyen, a sertéstartó gazdának ismernie kell a beteg állaton mutatkozó azokat a jeleket, a melyekből a nyavalyát gyanítani lehet; azután ismernie kell a betegség természetét, mert a betegség ellen való védekezés csak akkor lesz eredményes, ha azt szorososan a baj természetéhez alkalmazzuk. Világosság okáért tehát ezt az irást három részre osztottuk:

az első leírja a bal ismertető jeleit (tüneteit);

a második megismerteti a baj természetét;

a harmadik pedig a védekezési eljárást adja elő.

A tejjgazdaság ügye Svéd-, Észak-Németország- és Dániában.

Tanulmányúti jegyzetei nyomán írta: **Kerekes Lajos.**
(Folytatás VII.)

8. *Az alnarpi gazdasági akadémia tehenészete.*

Alnarp a Malmö-Göteborg (Jötteborj) — Krisztiánia fővonal mellett mintegy a 9. állomás Malmö-től. A vasutvonal a város határától elválasztja az akadémiai birtokot, melynek kiterjedése 1400 hár — vagy hold — biztosan már nem tudom. A vasutvonalától kitűnő karban tartott szekér- és gyalogút vezet a főépülethez. Az út mindkét oldalán s a gyalogút elválasztására egy harmadik fásor vonul végig s bolthajtásszerűen borul az útra. E fásor gyönyörű angol parkban végződik, mely százados tölgyekkel, platanusokkal, ezeknek minden változványaival van tele ültetve; nyír, szilfa ügyes csoportosításokban gyönyörködtetik a szemet. E park közepén emelkedik a főépület, mely négyszögű udvart zár be. A homlokzat a tantermek, muzeumok, szertárak helye, míg a többi rész részint internátus,

részint a tanári karnak, részint másféle lakószobáknak használatnak.

Rosengreen assistens vett kalauzólo gondozása alá bennünket. (A tanári kar épen megérkezésünk előtt vonult lakodalomba, így ezekhez nem lehetett szerencsénk.)

Megmutogatta a termeket, melyek közül a szertár és muzeum termeit vizsgáltuk kiváló érdeklődéssel. Szép alkalmunk nyílt itt a gazdasági gépek és eszközök kicsinyített alakjaival és állatmodellekkel megismerkednünk. Örömmel szemléltük a mi magyar fajta tehenünk, ökrünk és bikánk kicsinyített mását. A gazdasági szertár épületében remek látványt nyújtott a versenyre beérkezett mintegy 20—25-féle aratógép. Láttunk egy kazal készítést is. Elgondoltam, hogyha a magyar kormány minket oda tejjgazdaságot tanulmányozni küldött, ugy a svédek nagyon bölcsen tennek, ha mihozzánk jönnének tanulmányozni — másat nem említve — csak a kazalozást.

Hogy épen a kazalozásról írok, elfeledhetetlen előttem, hogy meg volt Rosengreen assistens győződve arról, hogy a zsombolyai kazal — Isten tudja minő nyugati műveltséggel kifejezett szóval helyettesítette ezen elnevezést — svéd találmány! Abrándjából azonban hamar felköltöttük, mert bizony mi nem engedték a zsombolyai uradalmi tiszték érdemeit svédre fordítani.

Látogatásunk czélja, az intézet híres hollandi tehenészetének tanulmányozása birt előttünk a legfőbb érdekel.

Mint mindenütt, ugy a tejjgazdaságnál is az alap az, melyre építünk. Mi képeznél a tejjgazdaságnak oly fontos alapját más, mint a borju, melytől mint alaptól, tejjgazdaságunk megerősödését és jövedelmezőségét várhatjuk. Erre nézve azonban elengedhetetlen és föfeltétel a helyes és a czélnak megfelelő borjunevelés. Svédországnak nagy előnye ezen elveknek elismerése s ezeknek a gyakorlatba való átvitele. Természetes, hogy az alnarpi gazdasági akadémia, hazájának a legkiválóbb ilyenmü intézménye, nemcsak hogy vallja s gyakorlatilag érvényesíti, hanem ennek buzgó és kiváló szakszerű terjesztője.

a) *Borjunevelés.* Az alnarpi akadémian tehát az imént említett leszűrődött igazságon alapszik a borjunevelés. Az anyaállatoknak kiválasztása, a helyesen vezetett párosítás s a borjunak még az anyaméhben indirekt úton való ápolása képezi azon előbb említett igazságnak a gyakorlatba való átültetését s egyzersmint azon néző pontokat is, melyekből a helyes vagy helytelen borjunevelésre következtethetünk.

A tenyészcél tehát a tejre való nevelés s egyuttal e dolog magával hozza azt is, hogy ezzel párhuzamban a fajfontartás is szem előtt lebeg s ez nem is lehet másképen. A tenyészcél kezdetét az anya- és apaállatoknak gondos kiválasztása képezi. A borjunevelés kezdőpontja pedig — mint már említettem is — összeesik a fogamzás első jeleivel. Kiválasztott fajuk: a hollandi és a sorthorni faj. Az első, mint tudjuk, lép fajta szarvasmarha, tehát tenyésztése, tekintve Svédország e vidékének talaj- és égalji viszonyát, valamint flórájának fejlődését, beválik, a másik pedig, t. i. a sorthorni angol fajta húsállat. Míg a hollandi tehen tejhozama kiváló, addig tejének minősége a mennyiségével szemben fordított arányban áll. A sorthorni szarvasmarhának teje, minőségét tekintve, a magyar marha után következik. Tejhozama azonban hazánkbeli szakvélemények szerint gyenge, külföldi tapasztalataim szerint pedig szintén igen jó.

Az alnarpi tehenészet állománya: 165 hollandi tehen 4 bikával, 121 hollandi borju, 32 sorthorni tehen két bikával.

Az üszőknek bika alá bocsátása igen fontos dolog. Jól tudjuk, hogy az üszőknek a bika alá korán való bocsátásával fokozhatjuk a leendő tehenek tejhozamát. A minthogy azonban tény az, hogy a természet a rajta elkövetett visszaélést megbosszulja, ugy a te-

A jelen időben már, a kezdő komlótermesztő nincsen rászorulva experimentátiók tételére, hanem biztosan megnevezheti a kívánalmaknak megfelelő nemes komlófajok közül éppen azt a fajtát, mely az adott körülményeknek a legjobban megfelel. Miután továbbá a nemes komlónak dugványai jutányos árban hazánkban be is szerezhetők (egy ezer 6—10 frt), sőt anyagi szempontból sem indokolt, a kezdő komlótermelőnek vadkomlóból vágott dugványokat ültetni. *Legfőbbképpen pedig a vadkomlónak termelése, nagy mérvben rontaná a hazánkban termelt komlónak jó hírnevét!*

Fentebbi indokaim alapján a komlótermesztés jövőjének érdekében szükségesnek tartom újlag hangsúlyozni azon határozott véleményemet, nehogy vadkomlóból vágott dugványokat ültessünk, ellenkezőleg igyekezzünk a legfinomabb komlófajokat beszerezni, mivel csakis a minél jobb minőségű komlónak van jövője!...

A cikk igen tisztelt írójának azon nézetét azonban, hogy „ne szaladgáljunk mindenért örökké a külföldre“, a legörömebb a magamévá teszem! Annál is inkább, mivel a külföldről drága pénzért behozott növényi és állati anyagokkal ráadásul máris annyi mindenféle növényi és állati nyavalyákkal árasztattuk el hazánkat, hogy ideje volna már okulni a szenvedett veszteségeken!

Másrésztől nem szenved kétséget, hogy a már meglevő növényeinknek és állatainknak okszerű felnevelése után biztosabban és olcsóbban elérhető volna azon cél, melyet el akarunk érni! Ezen nézetemet támogatja azon megkívántató legfőbb tényező: a hazai növényeinknek és állatainknak már meghonosulása.

A többek között a komlódugványokat is jelenben már külföldről hozatni, semmi értelme nem volna. miután hazánk egy s más vidékén a komlótermelés el van terjedve, miután a régebbi években a komlótermelők jól felfogott érdeükben, a legjobb komlófajokat szerezték be a külföldről, következésképpen jelenben már a legjobb komlófajok beszerezhetők hazánk komlót termelő vidékein. Sőt miután számtalan a külföldről behozott komlófaj egy s más vidéken nem vált be, a termelő saját érdekében csak azon faj komlókat tartja jelenben már művelés alatt, okulván saját kárán, melyek mindenféleképpen megfelelnek a célnak. Ellenben a külföldről hozott komlófajok, hogy az adott viszonyok között, miképpen válnak be, mindig kétséges lehet. Alólírott a külföldről különböző vidékekről 10—12 faj komlót hozattam ezelőtt 20—22 évvel, nem kis ká-

rommal és sok utánjárással kimustráltam mindazon fajokat, melyek egy s más oknál fogva nem feleltek meg a kívánalmaknak; míg elértem azt, hogy egy időben érő, finom és bővön termő komlót termelhessek. A 10—12 fajtából csak 2 fajta vált be, a többi kidobtam. (Golding, Würtembergi, mindkettőnek érési ideje augusztus 20—24 körül.)

Külföldről hozatni komlódugványokat azért sem tanácsos, mivel ott már nagyban előállottak a komlónak mindenféle betegségei, mely veszedelmes betegségek nálunk még ismeretlenek, de a dugványok behozatala útján hazánkban is befészkelhetnék magokat.

A többek között hazánk erdélyi részében Udvarhely, Kis- és Nagy-Küküllő megyében vett a komló termelése örvendetes lendületet. Ezen komlótermelő vidékeknek körülbelül Segesvár a központja. Ezen megyéknek Gazdasági egylete, vagy mezőgazdasági tanácsa, a Segesvár vidéki komló egylet, szívesen szolgál felvilágosítással arra nézve, hogy mely komlótermelőktől volna czélzerű dugványokat beszerezni.

Végre bátor vagyok megjegyezni, hogy a civilizált, komlót termelő országokban, a vadkomlónak kipusztítását plane előírja a törvény. Egyrésztől azért, mivel a vadkomló közötti himkomló a komlós kertek közelében, a komlónak termést hozó virágait megtermékenyítvén, nagyon megrontja terményének minőségét. Másrésztől pedig azért, mivel a vadkomló terményének akár tisztán való elárúsítása, vagy összevegyítése a nemesített komló terményével megrontván annak minőségét, következésképpen a vadkomlónak felhasználása rosszul befolyásolja valamely komlót termelő országnak jó hírnevét! És gyakori visszaélésekre és csalásokra ad alkalmat.

A komló jó hírnevének a megszerzése és szigoruan való fentartása oly nagy fontosságú tényező, melynek híjjával veszélyeztetve van a komlótermelésnek jövedelmező képessége! Mivel a komlótermelés mezején is mindegyre felüti fejét a tultermelés ördöge, mely gyakori esetekben csakis a jó hírnevnek örvendő, mindenféle képpen kitűnő minőséggel bíró komló képes magának utat törni.

Hogy mily nehéz feladat a komló terményének jó hírnevét megalapítani, bizonyítja azon körülmény, hogy dacára annak, hogy hazánk erdélyi részében, a termelők a legjobb faj komlódugványokat szerezték be, ellátták magukat szakszerűen épített és berendezett komlószáritó helyiségekkel, megszerzték maguknak a megkívántató szakismereteket, semmi

fáradtságot nem kimélnék okszerűen megadni a komlóművelésnek minden apró részleteit, különösen nagy figyelmet fordítanak a komlónak a legjobb idejében való leszedésére, tisztán való kezelésére, a legtökéletesebb módon való megszáritására, présekkel való bezsákolására; dacára azon örvendetes körülménynek, hogy Erdélyben a kedvező égalji és talajviszonyok között finom minőségű komló terem és 3—4 héttel elébb kerültek eladásra, mint a nyugati országoknak komlója stb. A hazánkban termelt komló iránt a hazai sörgyárosok még mindig előítélettel viseltetnek, csak azért, mivel a külföldi komlónak ez időben még jobb a hírneve! Sőt azon visszás körülmény áll fenn, hogy az Erdélyben termesztett komlónak jobb hírneve van Csehországban, mint hazánkban! Legalább azt tanúsítja azon körülmény, hogy az Erdélyben termelt jó minőségű komlót tulnyomóan megveszik és elszállítják Csehországba. Onnan azután vissza kerül újból a hazai sörgyárosok kezéhez, mint kitűnő csehországi produktum. Ez uton már jóvá válik a komlónk, mivel Csehországból származik.

Neveltetni kellene a hazai sörgyárosok számára hazai »Brennereket«, mivel voltaképpen ők uralják a helyzetet. Azonnal jónak bizonyulna a hazánkban termelt komló, ez uton megszerezni komlónk számára a megkívántató jó hírnevet is! De mindenek előtt ültessünk csakis finom komlót termő fajokat és irtsuk ki a vadkomlót a komlót termelő vidékeken.

Br. Kemény Béla.

Utmutatás a sertésvész ellen való védekezésre.

I.

Az E. G. f. évi első számában egy cikk jelent meg „A sertésvész mai állása hazánkban“ czimvel, melyben a betegség leküzdése érdekében javasolt teendők között első feladatként a nagy közönség alapos tájékoztatása és e célból a betegséget népszerűen ismertető füzetnek a hazában levő nemzetiségek nyelvén való kiadása javasoltatott.

Hitünk szerint ez a javaslat helyesen és kimerítően meg volt indokolva, sőt annak tartalmáról, irányáról és várható jó hatásáról is tiszta képet rajzolt a szerző, kifejezván egyszerűsége azon reményét, hogy mivel ilyen szélesebb körre terjedő akció megindítására egyedül az állam rendelkezik megfelelő eszközökkel, csakis a földművelési miniszterium teheti azt meg.

És ez mindaddig így volt, míg csak el nem felejtették a csikasok borzalmas taláikáját.

— **Aluminium forrasztás.** Régi vágya teljesült sok borral, mézzel stb. dolgozó gazdának, ha komolyan valóra válik a Neuen Zürcher Zeitung híre, mely szerint Lienhard és Hartmann mechanikusoknak (Zürich III., Weststrasse) sikerült az Aluminium forrasztását kitalálni. A forrasztás ép olyan színű, mint az Aluminium s igen tartós, sőt kalapálható. Minden fémmel tudják forrasztani az Aluminiumot.

— „Papondeklit“ vizhatlanná lehet tenni. Oltott meszet 3 rész lefőlözött tejjel keverünk s kevés timsóport adunk hozzá. A papondeklit ezzel a folyadékkal az összekeverés után azonnal bekenjük. Megszáradás után még egyszer be kell mázolni.

— **Vakolat nedves pinczehelyiségek számára.** A rendszeren alkalmazni szokott aszfaltvakolat helyett újabban más szert használnak. (Az aszfaltra többé-kevésbé vastagon rá kell vakolni. A nedvesség ezen a vakolaton felterjed s egy év leforgása alatt a fal színe megint tele van vízzel s fekete penésszel. Ref.) Az új szer a következő: 93 rész porrártört téglá, 7 rész ólomgelét (ónmáz) szintén porrártörve s azután keverve össze a kettőt. Annyi lenolajat adunk hozzá, hogy lágy tésztaivá gyúrassuk. A falon 3—4 nap alatt megszárad s nem enged több nedvességet át.

dig a legbiztosabban lelohetette volna, nem volt hozzá messzebb öt lépésnél.

Kíváncsi volt megtudni, hogyan fogják támadásukat végre hajtani.

A farkas kullogva, — egy olyan helyet keresett villogó szemével, a szalmakazal fekvésében, hol nem volt nagyon meredek. — Vagyis a melyen könnyen felkuszhatott a tetőre.

Ott azonnal hátra feküdt, hátsó lábaival bekaparva testének nagyobb részét a laza szalma közzé.

Majdnem ugyanazon pillanatban a másik két farkas is ezen hadműveletet foganatosította.

A szalma-rakomány különböző pontjain, arányos távolságra megjelent a három bozontos fej — veres nyelveiket kinn lógatva.

Kéjes éh sovárgással tekintettek a közepén nyugodtan pihenő birkákra.

Itt megjegyezni kívánom, nehogy valaki azt kérdezze, hát a kutyák ezt mind télenül nézték?

A számadó két kutyája gazdája mellett feküdt a kazal tetején, mindegyik nyakát örvénél fogva. Azok meg sem mocszantak, már csak azért sem, mert a kutya ösztönszerűleg is respectussal viseltetik a farkassal szemben.

A mint tehát a három rabló fenevad egymást felösmerte a kijelölt pontokon, egy tompa vinyogó hanggal jelt adtak a támadásra.

Nem ugrottak vehemens haraggal az áldozatokra — hanem, úgy a mint jöttek óvatosan eresz-

kedtek alá a kazal belső falán a bealmozott karám földjére.

A mikor aztán mind a hárman közel érezték magukat a kiszemelt legjobb pecsenyéhez, kitört belőlük a farkas-düh — elérítő ordítással támadták meg a mit sem sejtő ürü-falkát.

Az ispán fegyvere eldőrdült, majd egy másik jól irányzott lövés is megreszkettette a csendes éjszaka fagyos levegőjét.

Az öreg számadó eleresztette kutyáit, melyek felbőszülten rohantak a rablók közé.

A birkanyáj a nagy ijedelemtől kitört a karám kapuján és ezer felé futva kerestek menedéket.

Az első lövés egyik csikaszt halálosan leterítette; mozdulatlanul maradt a karám közepén.

A másik nehéz sebével vánszorogva a kutyák által öletett meg.

A harmadik a nagy zavarban ép irhával szökött meg, a felriadt tanyai kutyák által mért föld távolságnyra üldözve.

A harc befejezése után megpróbálták a megriadt nyáját a karamba visszaterelni. Nem volt isteni hatalom, mely őket oda vissza erőszakolja.

A farkasvér a csendes, buta birkát vaddá, erőszakossá teszi.

Kénytelenek voltak egy újabb enyhelyet keresni számukra, hol kettős éber figyelemmel kellett őket megőrizni. A legkisebb gyanus zaj hallatára neki vadulva törték ki a karám oldalait és futottak széjjel a szélrózsa minden irányában.

Nem tudhatjuk, hogy eme cikkünk terelte-e a miniszterium figyelmét erre az ügyre, de az tény, hogy az említett javaslatnak megfelelően a „Néplap“-ból külön lenyomatként az összes hazai nyelveken kiadott egy füzet, melyben kétségtelenül sok igen hasznos tudnivaló van és lendíteni is fog valamit a mai szomorú állapotokon de mi nem ilyenek gondoltuk az általunk proponált utmutató.

Azokhoz, a kikhez ez a füzet szánva van, mi másképen gondoltunk hozzá férfközni; többet szeretünk volna előttük föltárni a sertésvész okozta kalamitásokból és ismervén a nép gondolatmenetét, tudásának fokát, hiányosságait és vágyódását az iránt, hogy megismerje a valódi és általánosabb célt, melyért a sokszor igazán súlyosan rá nehezedő törvényes intézkedések történnek: azt a részét domborítottuk volna ki első sorban is az ügynek, a melyről az egyszerű gondolkodású ember is általános áttekintést nyerhetett volna egyrészt a veszedelem nagysága, másrészt a kormányintézkedések igazságos és hasznos volta felett. Ott, a hol ezer meg ezer ember helyes és céltudatos eljárásától függ a siker, nem kicsinylendő az a törekvés, mely az öntudatos cselekvés biztosítását célozza. Még a rabság sem oly nehéz, ha a bűn nagyságát mérlegelni tudja az elítélt. Egyebekben pedig vagy hinnie, vagy tudnia kell a népnek, hogy az, a mit tőle a törvény és a satóságok követelnek, egyrészt jogos és igazságos, másrészt úgy rá, mint a közre feltétlenül hasznos.

Orvosi dolgokban a ragályról, fertőzésről, a fertőtlenítés hasznosságáról stb. ha van hite a népnek, akkor az mindig tagadó. Kár és csak idővesztegetés tehát ide támaszkodni; a tények felsorolása és ezen tények következményeinek megismertetése, a helyzet valódi képének megrajzolása olyan módon, hogy a baj távoltartására vagy elhárítására szolgáló intézkedések szükségessége elől kitérés ne legyen, hogy akaratlanul is az a tudat ébredjen fel az emberekben, hogy csakis a kijelölt uton és módon lehet azt a bajt elhárítani vagy csökkenteni, másképen nem; szerintünk ez lenne a helyes út, erre kellene törededni, mert ebben van a tudás csirája, melyből előbb az öntudatosság, utóbb pedig a hit is kisarjad.

A füzet tartalmát különben a következőkben adjuk:

„Három év előtt, 1895-ben Magyarországon a sertések között egy addig nálunk alig ismert ragadós betegség lépett fel: a *sertésvész*. Már azelőtt is előfordult, hogy a sertések tömegesen megbetegedtek, nagy részük el is pusztult. Ezt az elhullást azonban egy másik ragadós betegség okozta: a *sertésorbáncz*, melyet jól meg kell különböztetni a sertésvésztől. A sertésorbáncz mint bizonyos fertőzött talajhoz kötött betegség szokott jelentkezni, míg a sertésvész mindig csak ragályozás útján terjed. A sertésorbáncz ellen ojtással is védekezhetünk, de az így beojtott sertések még mindig megbetegedhetnek sertésvészben, másfelől pedig újabban a sertésvész ellen is beojtják az egészséges sertéseket, melyek viszont az ojtás dacára orbánczban betegedhetnek meg.

A sertésvész az elmúlt három esztendő alatt roppant nagy pusztítást vitt végbe az ország sertésállományában. Kiszámíthatatlan összegre, millió meg millió forintba kár, a melyet ez a veszedelmes betegség kivált a kiscsászoknak okozott. A veszteséget fokozta az, hogy a sertésvész miatt elrendelt korlátozások és zárlatok következtében a gazda sokszor még az egészséges disznót sem adhatta el. Jóságát nem vihette vásárra, mert a vásárt betiltották; nem szerezhetett annak árából kenyérre, ruhára való költséget. Biz ez nagy csapás volt, mert való igaz az a szólás, hogy a disznó a szegény ember tehene!

Azt mondja a példaszó, hogy *a halál ellen nincs orvosság!* Hát bizony még a sertésvész ellen sem találtak fel gyógyító szert, ámbátor nagyon is sokan törték már a fejü-

ket olyan szernek feltalálásán, amely ezen nyavalya ellen segítene.

Ámde ne higgyük azt, hogy azért, mert biztos gyógyító szer még nincsen, ne volna mód arra, hogy a baj ellen sikeresen védekezessünk. Van bizony, még pedig egy igen egyszerű, mind a mellett a legjobb sikerrel kecsegtető mód. S ez a mód előzetesen is megmondva, a következő: arra kell törekedni, hogy *a betegséget az egészséges állatok közé ne hurcolják*; ha pedig már vannak beteg állatok, akkor *a betegségek terjedését kell meggátolni*.

Az a legnagyobb baj és azért terjed el a nyavalya községről községre, vármegyéről vármegyére, hogy a sertéstartó gazdák az említett védekezési módot figyelmen kívül hagyták és a regulákat be nem tartották.

Sok helyütt meg a községi előljárót érheti szemrehányás azért, hogy a betegség meggátolására előirt törvényes intézkedéseket nem teljesíti azzal a kötelességtudással, amelyet a birói pálczát viselő embertől minden polgártársa joggal elvárhat. Sőt amint sok esetben bebizonyosodott: a biró a betegséget egyenesen eltitkolta, mi által felebarátjait is a veszedelembe sodorta.

Ennek a kis irásnak az a czélja, hogy megmagyarázza a sertéstartó gazdának a leghelyesebb módot, miképpen lehet a bajt elkerülni, ha pedig elkerülni már nem lehetett, hogyan kell ellene védekezni. Ez az irás a községi birónak is megmutatja, hogy komát, sógort nem ismerve, mit kell neki, mint a talu első emberének, a törvénytől fogva cselekednie, hogy a gondjára bízott lakosságot a veszedelemtől és kártól megóvja.

Szívesen ajánlom neked olvasom, hogy ezt az irás ismételtén úgy forgasd, mint a bibliát. Tanuld meg és szivedd meg a benne foglalt jó tanácsokat, azután önmagad és ember társaid jóvoltáért kövesd, tartsad be és másokkal is tartassad be. Mert csak akkor kíméled meg magadat is, felebarátodat is a kártól és veszteségtől!

Hogy a sertésvész ellen való védekezés sikeres legyen, a sertéstartó gazdának ismernie kell a beteg állaton mutatkozó azokat a jeleket, a melyekből a nyavalyát gyanítani lehet; azután ismernie kell a betegség természetét, mert a betegség ellen való védekezés csak akkor lesz eredményes, ha azt szorosan a baj természetéhez alkalmazzuk. Világosság okáért tehát ezt az irást három részre osztottuk:

az első leírja a baj ismertető jeleit (tüneteit);

a második megismerteti a baj természetét;

a harmadik pedig a védekezési eljárást adja elő.

A tejjgazdaság ügye Svéd-, Észak-Németország- és Dániában.

Tanulmányúti jegyzetei nyomán írta: **Kerekes Lajos.**
(Folytatás VII.)

8. Az alnarpi gazdasági akadémia tehenészete.

Alnarp a Malmö-Göteborg (Jötteborj) — Krisztiania fővonal mellett mintegy a 9. állomás Malmö-től. A vasutvonal a város határától elválasztja az akadémiai birtokot, melynek kiterjedése 1400 hár — vagy hold — biztosan már nem tudom. A vasutvonalról ki-tünő karban tartott szekér- és gyalogút vezet a főépülethez. Az út mindkét oldalán s a gyalogút elválasztására egy harmadik faszorvonul végig s bolthajtásszerűen borul az útra. E faszorvonyörű angol parkban végződik, mely százados tölgyekkel, platanusokkal, ezeknek minden változványaival van tele ültetve; nyír, szifla ügyes csoportosításokban gyönyörködtetik a szemet. E park közepén emelkedik a főépület, mely négyzetes udvart zár be. A homlokzat a tanterem, muzeumok, szertárak helye, míg a többi rész részint internátus,

részint a tanári karnak, részint másféle lakószobául használnak.

Rosengreen assistens vett kalauzólgon-do-zása alá bennünket. (A tanári kar épen megérkezésünk előtt vonult lakodalomba, így ezek-hez nem lehetett szerencsénk.)

Megmutogatta a termeket, melyek közül a szertár és muzeum termeit vizsgáltuk kiváló érdeklődéssel. Szép alkalmunk nyílt itt a gazdasági gépek és eszközök kicsinyített alakjaival és állatmodellekkel megismerkednünk. Örömmel szemléltük a mi magyar fajta tehenünk, ökrünk és bikánk kicsinyített mását. A gazdasági szertár épületében remek látványt nyújtott a versenyre beérkezett mintegy 20—25-féle aratógép. Láttunk egy kazal készítést is. Elgondoltam, hogyha a magyar kormány minket oda tejjgazdaságot tanulmányozni küldött, úgy a svédek nagyon bölcsen tennék, ha mihozzánk jönnének tanulmányozni — másat nem említve — csak a kazalozást.

Hogy épen a kazalozásról írok, elfeledhetetlen előttem, hogy meg volt Rosengreen assistens győződve arról, hogy a zombolyai kazal — Isten tudja minő nyugati műveltséggel kifejezett szóval helyettesítette ezen elnevezést — svéd találmány! Abrándjából azonban hamar felköltöttük, mert bizony mi nem engedjük a zombolyai uradalmi tiszték érdemeit svédre fordítani.

Látogatásunk czélja, az intézet híres hollandi tehenészetének tanulmányozása birt előttünk a legfőbb érdekekkel.

Mint mindenütt, úgy a tejjgazdaságnál is az alap az, melyre építünk. Mi képeznék a tejjgazdaságnak oly fontos alapját más, mint a borju, melytől mint alaptól, tejjgazdaságunk megerősödését és jövedelmezőségét várhatjuk. Erre nézve azonban elengedhetetlen és föfel-tétel a helyes és a czéljának megfelelő borjunevelés. Svédországnak nagy előnye ezen elveknek elismerése s ezeknek a gyakorlatba való átvitele. Természetes, hogy az alnarpi gazdasági akadémia, hazájának a legkiválóbb ilyenmü intézménye, nemcsak hogy vallja s gyakorlatilag érvényesíti, hanem ennek buzgó és kiváló szakszerű terjesztője.

a) *Borjunevelés.* Az alnarpi akadémián tehát az imént említett leszűrődött igazságon alapszik a borjunevelés. Az anyaállatoknak kiválasztása, a helyesen vezetett parosítás s a borjunak még az anyaméhben indirekt úton való ápolása képezi azon előbb említett igazságnak a gyakorlatba való átültetését s egyszerűs mint azon néző pontokat is, melyekből a helyes vagy helytelen borjunevelésre következtethetünk.

A tenyészcél tehát a tejre való nevelés s egyúttal e dolog magával hozza azt is, hogy ezzel párhuzamban a fajfőntartás is szem előtt lebeg s ez nem is lehet másképen. A tenyészcél kezdetét az anya- és apaállatoknak gondos kiválasztása képezi. A borjunevelés kezdő-pontja pedig — mint már említettem is — összeesik a fogamzás első jeleivel. Kiválasztott fajuk: a hollandi és a sorthorni faj. Az első, mint tudjuk, lép fajta szarvasmarha, tehát tenyésztése, tekintve Svédország e vidékének talaj- és égalji viszonyát, valamint flórájának fejlődését, beválik, a másik pedig. t. i. a sorthorni angol fajta húsállat. Míg a hollandi tehen tejjhozama kiváló, addig tejének minősége a mennyiségével szemben fordított arányban áll. A sorthorni szarvasmarhának teje, minőségét tekintve, a magyar marha után következik. Tejjhozama azonban hazánkbeli szakvélemények szerint gyenge, külföldi tapasztalataim szerint pedig szintén igen jó.

Az alnarpi tehenészeti állománya: 165 hollandi tehen 4 bikával, 121 hollandi borju, 32 sorthorni tehen két bikával.

Az üszöknék bika alá bocsátása igen fontos dolog. Jól tudjuk, hogy az üszöknék a bika alá korán való bocsátásával fokozhatjuk a leendő tehenek tejjhozamát. A minthogy azonban tény az, hogy a természet a rajta elkövetett visszaélést megboszulja, úgy a te-

henek korai nemzése, mint a természet siettetése a fajnak elkorcsosodását s a tudóvszre való nagy hajlandóságát fokozza. Oly igazság ez, melynek ismerete az állattenyésztés minden irányának okszerűséget kölcsönöz, a jövedelmezőséget és értéket emeli, de ennek negligálása, az állattenyésztés niveaujának csökkenését s idővel az állatállományok egy — vagy több célra való tenyésztési irányítását lehetetlenné teszi. A fedeztetési kor ez intézetben a 20 hónap betöltése után jön el. Tenyésztési eljárásuknál szabályul áll, hogy úgy az anya-, mint az apaállatot csakis kiváló jó tejelő tehenek után hagyják meg s lehetőleg olyanok után, melyeknek törzse úgy anyai, mint apai felmenő ágon a tejelésben jó volt. A cél tejgazdasági lévén, tehát a tejelési tulajdonságaiknak fejlesztésére kell irányulni a ténykedésnek. Tudva azt, hogy úgy az apa-, mint az anyaállat bizonyos körülmények között egyenlő átörökítő képességgel bírnak, a tejelési tulajdonság fokozására helyes eljárásnak nevezhető. A fedeztetési eljárásukat nem ismerem. A fogamzás első jelei után, minők mint tudjuk az állatok lecsendesedése, óvatosabb mozgása, természetének megváltozása, nagyobb étvágya, gondosabb elbánásban részesülnek. A nagyobb gond míg egyrészt az állatokkal való bánásmódban, másrészt a takarmányozás gondosabb keresztvitelében nyilvánul. Gondosabban almoznak s mindazon külbehatásoktól, melyek a vehemre végzetekké válhatnak, óvják. Tápláló takarmányt etetnek, mely jó, erőteljes állapotban tartja az állatot s inkább többször napjában, hogy a megtömött gyomor nyomást ne gyakoroljon a vehemre. Az meg természetes, hogy fagyott, romlott, penészes takarmánytól őrizik, melyek tudvalevőleg elvetélté idézhetnének elő, ugyszintén az itatásra sem használnak hideg vizet. A vemhes tehenek mozgására való tekintettel szabad mozgást engednek nekik alkalmas időben, minek kedvező eredménye a leborjazás könnyűségében nyilvánul. Tudjuk, hogy a gulyabeli marha borjazása a legkönnyebb. A fejést jóval a borjazás előtt hagyják felben, hogy az így megtakarított tápanyag a borju fejlődésére fordíthatassék. A leborjazás után a borjuval való bánásmód olyan, mint az általam említett tumbai gazdaságban. A borju táplálása mesterséges szoptatók segítségével történik, még pedig eleinte egész — később felezett — és pasteurizált tejjel tőgy-meleg állapotban.

Ennek, mint tudjuk, meg van az előnye és hátránya is. A hol azonban a tenyészczél legfőképen a tejnyerése s ez alapon tejgazdasági, inkább több előnyt nyújt a mesterséges táplálás. Igaz ugyan, hogy a borjukra nézve előnyösebb a természetes táplálás, tehát a szoptatás, de ezen gyakorlat a tejgazdaságban legalább is nem a célnak megfelelő, mert a fejés zavarral jár s a tejben veszteség van.

A mesterséges táplálás előnyei ezenkívül: Tudjuk, hogy a borju táplálására a tej zsirtartalma egy bizonyos időn túl nélkülözhető, ha tehát mesterségesen táplálják a borjut a táplálás első szaka után, mely idő alatt egész tejjel takarmányozzák a borjut, felezett tejjel tehetik ezt meg, így a tejszin megtakarítás előny, míg a természetes szoptatás mellett ettől elesünk. A tehenek tejhozama nem ingadozó. A borju a szükséges adagon felül nem fogyaszt, tehát nem pocskol, míg a szoptatásnál a tejhozam ingadozó, a borju fogyasztása több, mint a szükséges mennyiség. A borju emésztési zavarokkal nem küzd.

Elválasztás után, mint már a tumbai gazdaságnál is említettem volt, a borjuknak terjedelmes kifutók készítettettek, hogy a szabad mozgás, mint egyik edző s nevelő eszköz, ne akadályoztassék, ez az egészséges fejlődés elengedhetetlen kelléke, különösen az egészséges csontozat fejlődésére van nagy befolyással.

(Folyt. köv.)

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

A fáknak igen mélyen való ültetése. Annak, a ki fát ültet, első sorban arra kell ügyelni, hogy a fa törzséből a föld alá semmi se kerüljön, hanem ott, a hol a törzs és gyökér külön válnak, azon a vonalon érintkezzenek a körlég s a fát borító talaj is. Ez irányban gyümölcsfákon tett többszöri kísérletek alapján a következő fokozatot lehet felállítani. Az említettél 4 centiméterrel mélyebben ültetett fa 15—20 év alatt hal el, a 6 cztméterrel mélyebben ültetett 6—12 év alatt, a 8 cztméterrel mélyebben ültetett 3—4 év alatt, a 10 cztméterrel mélyebben ültetett 1—2 év alatt, míg végül az a fa, melyet 12 czm.-rel mélyebbre ültettek, legtöbbször már az első évben tönkre megy. Ehhez járul még, hogy az ilyen mélyen ültetett fák soha sem hoznak gyümölcsöt. Egyedül a birsalmára nemesített almák tesznek kivételt s ezeket mindig a nemesítés helyéig kell a földbe ültetni, mivel egyrésztől igen könnyen hajtának gyökereket a törzsnek földdel betakart részén is, másrésztől pedig a fagy iránt érzékeny lévén, szükséges, hogy gyökérzetük oly mélységre kerüljön, melyben a fagytól meg van óva. Karók és védelem kell a községekben kivált a faültetvényeknek, nehogy e nélkül munkánk tönkre menjen.

A szarvasmarhák nyelvfeneje Horvátországban. Horvátország némely kerületében egy eddig még csak ritkán észlelt betegség lépett fel, melyet a fentirt néven ismertettek s melynek tanulmányozása végett a földművelésügyi miniszter Marek tanársegédet és Tatrav főállatorvost küldte a helyszínére, kik megállapították, hogy a betegség nem ragályos és nem veszedelmes, mivel elsősorban a roz és nem alkalmatlan takarmány az okozója. Tövissekkal és durva szálakkal telített törek etetése után észlelték a bajt, mely a nyelv lobosodásából és széteső, fekélyesedő góczok képződéséből áll. Szakszerű gyógykezelés után hamar gyógyul. (=)

Tejfelgyűjtés alkalmával az összegyűjtött tejtől hűvös szellős helyen kell tartani s napjában legalább egyszer jól összeszúrni. A hidegen tartás célja a tulságos megsavanyodást gátolni, mert az által a vaj minősége lesz jobb. Nagyon hideg helyen (jéghideg pincében) azért nem jó tartani a tejtől, mert bizonyos idő múlva megkeseredik.

A méhszurás ellenszere. Wimmer János kaposvári telekkönyvvezető olyan szert talált fel, melynek használata a méhszurás kellemetlen következményeit megszünteti. A szernövényekből készül s ha a méhszurás helyét bedörzsöljük vele, azonnal megszűnik a fájdalom és a hely fel sem dagad. Wimmer a szerre szabadalmat kér és azután forgalomba hozza.

Börszójak puhán tartására s így tartósabbá tételére a következő kenőcs ajánlatos: 20 rész megolvasztott fagygyuhoz 3 rész colphoniumot adunk s jól összekeverjük. Egy másik edényben 70 rész tiszta esővizet 7 rész jóminőségű mosószappannal keverve fővésig hevítjük, a két keverket melegen jól összezsúrjuk s még egyszer felforraltjuk. A börszójak minden oldalról ismételtelen bekenedők vele.

Milyen legyen a vetésrészt burgonya? Akármilyen burgonyafajt akarunk elvetni, a vetésre szánt gumó a legjobban kifejlett legyen. Nagy és sima gumókat használjunk, mert ebből jó alakúak bíró s nagy gumóju, természetesen lehet következtetést vonni, továbbá következtetni lehet a termés egészségére és tökéletességére is. Kis gumók vetőmagnak használva, szintén hozhatnak létre nagy gumókat, de csak akkor, ha esetleg nem a kis gumóju fajtához tartoznak ezek. Ha ily kis gumók nem tartoznak a kis fajtájukhoz, akkor ezek nincsenek kifejlődve s éretlenek, ennek következtében gyengék s egészségtelenek s ily termés az állatoknak nem válik hasznára. A természet

egy jól kifejlett magban összegyűjti mindazt, mi ahhoz szükséges, hogy a növény szép fejlődésnek induljon. Éretlen, kis gumók nem alkalmasak vetőmagul; de éppen úgy nem alkalmasak kiváló nagy gumók sem, ha talán odvasak. Az elsők gyengék s ki nem fejlődöttek, utóbbiak, mint minden rendellenes dolog, nem egészségesek.

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

A „*Magyar Gazdák Lapja*“ (Márczius hó 11. Herényi Gotthárd Sándor tollából egy minden ízében értékes cikket közöl »*A mi népünk*« címmel. Minden sorából kiérezzük egy tanult elme tapasztalataiból levont igazságoknak meggyőző erejét. A cikkirő e sorai azt hisszük megtalálják a kellő elismerést minden körben s épen ezért szükségesnek véljük, hogy kissé hosszasan foglalkozzunk vele.

„A ki a köznépet, a földművelő parasztot alaposan megfigyeli, lehetetlen, hogy első pillanatra már szemébe ne tűnjön azon rendkívüli különbség, mely ma az öregek és a fiatal generáció közt fenáll.“ Lehetetlen nem látnunk, hogy a mi népünk mai fiatalságában milyen erővel rombol a demoralizatio, hogy terjed a tiszteletlenség, a korcsomázás szenvedélye s azok a számtalan alapokok, melyek a nép körében a szocializmus csiráinak kedvező talajt készítettek elő. A mig iskolába jár a gyermek, kellő tiszteletet tanusit az öregek és tanítók iránt, de mihelyt átlépte annak küszöbét, többé semmiféle tekintélyt nem ismer.

„A 12 éves gyerek megtanulja a pénzbe kerülő dohányozást, mely egészségtelen és gyermeknél erkölcsstelen. Az ismétlőiskolás fiu korcsmába jár minden ünnepen. Ott tánczol s ha van pénze, iszik is. A szülők, kik maguk is a korcsmában vannak, örömmel nézik az ilyen »szép fiatal kis párokat.«

Az iskolából kikerült gyerekekkel senki sem törődik; 6—7 suhancz verődik össze egy-egy gazdánál, istállóba alszanak, de előbb összeállnak és becsavarogják a falut, természetesen nem erkölcsös célokból s másnap aztán lusták a dologra.

Templomba is eljárnak, de nem épen imádkozás végett, valóságos kaszinója az az ifjuságnak, a hol kést, pipát cserélnek és mulatoznak, tiszta erkölcsökről fogalmuk sincs, leányoknak pedig ritkán. A mit a paraszt gyerek az iskolából a életbe visz az, hogy *nem analfabeta*. Nálunk ki van meritve minden törekvés abban az elvben, hogy: »minél több irástudót« adjanak az életnek. Nem a jó szándékot, csak a rendszert kifogásolja, mert nálunk tanitanak ugyan a községi iskolában eleget, — csak az a módszer nem helyes, a hogy tanitanak. Nem fejlesztik a gyermek ítélő képességét, a gondolkozást pedig csak úgy lehet fejleszteni, ha alapos tudás képezi bázisát a tovább haladásnak. A német alaposágot gunyolni szeretjük, a »*Schulvereint*« pedig gyűlöljük, de ha betekinténénk a német népnevelés mélyére, akkor az alapos »*Schulmeister*« előtt tisztelettel hajolnánk meg.

„Általában összes magyar intézeteinkben, az utolsó elemi iskolától az egyetemig, sokat tanítanak — de keveset nevelnek“ mondja Herényi Gotthárd érdekes fejtegetései közben, — az *irástudó fiu* pedig tovább nem képi magát, mert *terhére van gondolkozni*. Itélni nem tud. Kezébe akad valami nyomtatvány a társadalmi rend ellen, melyben lábbal tapodnak minden fellebbvalót, minden tekintélyt. Mivelletlen lelke meg nem érti, csak sejt, hogy itt van valami irva átkos állapotokról, terhes adókról, szomjas lelke felszivja a tetszetős igéket, de itélni nem képes fölöttük. Azután jön a méreg hatása. Nem dolgozik, titokban konspirál, aláírott váltóit, adóját nem fizeti meg, a földes urak ellen akcióit tervez. A következmény az exequálás s ez időtől fogva szid minden kabátos embert és csalónak ne-

vezi s megszületik benne a »*czuczilista*«. És mert olvasni megtanították, de gondolkodni nem, szípen tönkre megy. Az új generációt erkölcsre, vallásra kell tanítani, ezen a téren még óriási feladatok várnak megoldásra s éppen ezért cikkíró nézete szerint a parasztszocializmus nélkülözhetetlen ellenszere a *népnevelés reformja*.

A »*Gazdasági Lapok*« márczius hó 5-iki számában *Füredi* Lajos lentermelési szaktanár egy levélben válaszul *Nagy* Dezsőnek ugyan csak e lap múlt évi december 4-én megjelent cikkére, »*Magyarország lentermeléséről*«. *Füredi* magát kényszerítve látja a reflexiókra, mert szerinte *Nagy* D. igen sok kérdésben tévedett, miért is azokat a következő 8 pontban igazítja helyre: I. A len szereti ugyan a gyeptörést, de nem kíván feltétlenül »szűztalajt.« II. A chilaléterm veszedelmes műtrágya a len alá, mert könnyen megdőlést okoz s ezért csak sovány talajokra, vagy elerőtlenedett vetések felszegélyezésére használható. III. A lenmag elvetését nem szabad sorvető gépekkel végezni, mert hazánkban a vetőgépek nincsenek berendezve 6 cm. = 2 $\frac{1}{4}$ "-os sorok vetéséhez. Legjobb a szóróvetőgép vagy a jó kézi vetés. Vetés előtt hengerezni nem szabad, mert különben a mag nem hullhat magházakba. IV. Az elvetett mag 2 cm.-nél mélyebben ne fekdjék a földben. V. A feléretlen kinyűtt lent »kévékbe kötni« nem szabad, mert akkor nem száradhat ki. VI. Az áztatás régi módja nem »elavult«, sőt helyesen keresztülvive jónak mondható. A mi lentermelőinknek nem az a bajuk, hogy »régimód« szerint áztatnak, hanem az, hogy nem várják be az áztatás kellő határát és vagy túlságig áztatnak, vagy pedig kelletlenül előbb veszik ki a lent az áztatóból. Természetes, hogy az ilyen rosszul kiázott lenből a pozdorját teljesen kitilolni sohasem lehet s hogy azért mégis megtisztuljon, lenmunkásaink a gerebenezésre bizakodnak; de ebből származik 50% kócz és 50% kurta rost, mert a szálak a rossz kiáztatás miatt a gereben fogai közt inkább elszakadnak, mintsem hogy széjjelválaszthatók lennének. VII. Nem a Bauer-féle áztatás az egyedül üdvözítő, sőt határozottan legjobb a folyóvízi áztatás, amelyet Belgiumban a Lys folyó legfeyesebben bizonyít, amely a métermázsánként 100—250 frtos csipkeleneket eredményez. VIII. Trautenauban Bauer-féle áztatásra berendezett gyár nincs; ott egyáltalában csak fonó- és szövőgyárak vannak, ami pedig az ottani földműves-iskolát illeti, az hideg vízben áztat. A fonodák pedig többnyire már kész, tilott leneket vásárolnak Cseh-, Orosz- és Németországból, sőt részint Tyrolból, Hollandia és Belgiumból is.

Az »*audiatur et altera pars*« elvénél fogva e lap f. hó 12-én megjelent száma közli *Nagy* Dezső válaszáat egy terjedelmesebb tanulmány keretében. Cikkében sorra veszi *Füredi* pontokba foglalt állításait s azokra következőkben válaszol: *Henry Sagnier* írja, hogy a len csak kissé laza, de mély és *friss földekben* terem jól meg. Ugyan ez író szerint, de *M. Pierre Joigneaux* és *Dr. D'Hont* tanár, a Lys folyó melletti Courtrai-i áztató telepek igazgatója szerint is szükséges az erős trágyázás.

A mi a vetést illeti, cikkíró vetett oly géppel, mely 4" sortávokra volt berendezve s ez nagyon is jól bevált, de vannak 3" sortávós gépeink, a gyárosok pedig szívesen vállalkoznak 2 $\frac{1}{2}$ " sortávós gépek készítésére. Kisgazdánál helyesnek tartja — költségkimelés szempontjából — a szórva vetést, de szövetkezeti termelésnél vagy nagyobb gazdaságokban elengedhetetlennek tekint a sorvető gépek gyakorlatban is helyesnek bizonyult használatát. *Füredi* helyreigazító sorainak 4-ik és 5-ik pontját helyesnek ismervén el, az áztatásra vonatkozólag következő észrevételeket teszi: Azt, a mit írt, fenntartja azzal a módosítással, hogy Trautenauban magában Bauer-féle áztató telep nincs. De a trautenauai gyárnak Deutsch-Brodban van áztató és törő telepe. A vízben áztatás elavult s különösen nálunk divó módja nem felel meg. A Lys fo-

lyóra hivatkozásra és a Courtrai-i áztatási módszerre vonatkozólag csak annyit kíván megjegyezni, hogy teljesen igaz az, hogy ott vízben áztatnak s hogy az ily áztatás útján nyert len az, a mely 200—400 frank áron kelt el s ezt használják a világhírű belga csipkek előállítására. De viszont igaz az is, hogy sehol másutt a világon nem produkálnak ilyen lent, mert nincs több, csak egy Lys folyó! Hogy ez a Lys mennyire befolyásolja a len minőségét, kitűnik abból is, hogy Hollandiából, Louxenburból, Franciaországból is visznek oda sok nyers lenkórót áztatásra. Olyan a Lys vize a lenre, mint a pécsi víz a borhamisi társra! Tessék ide vezetni a Lys vizét, lesz akkor nekünk is a belgákéhoz hasonló finom csipke-lenünk.

Hogy nálunk a vízáztatás, kivált a felvidéken soha sem fog teljesen sikerülni, arról meg van győződve s attól nem tántoríthatja el senki sem. Az áztatáshoz lassu, meleg víz, sőt meleg clima szükséges. Nálunk a len későn érik, akkor tehát, a mikor a folyók vize is már tetemesen lehül. Lassu folyásu folyóvizünk sincsen. Hűvös és hozzá sebes folyásu vízben a vegybomlás, — erjedés — soha tökéletes nem lehet. De kiterjedtebb termelés esetén az idő is alig futná ki arra, hogy az összes lentermés kiáztható legyen, ha csak mesterséges áztató telepeket nem létesítünk. Gazdaságilag mindenesetre a vízáztatás és házi feldolgozás lenne előnyösebb, ha másért nem, már csak azért is, mert így legalább a hulladék a gazdaságban maradna vissza.

A »*Gazdasági Lapok*«-ból érdekesnek tartjuk kiemelni még (márcz. 5. szám) id. *Molnár* Lajos cikkét a *komlótermelés* kérdéséről. — Mindenek előtt arról a kérdésről mondja el nézeteit, hogy a munkaidőre való tekintettel miként lehetne beosztani a késői és korai komlótermelést. Nézete szerint helyes ugyan mind a két fajta termelése, de a mennyiben lehet, a korai komló termelése kerülendő, mert ritkán éri el minőség tekintetében a későit s a kánikulai szárazságban könnyen kényszerérett lesz. Tiltakozik amaz elterjedt nézet ellen, mintha a mi komlónk minőség tekintetében nem érne fel a külföldivel. Ezt a véleményt a sörgyárosok manőverének tartja. Felszámálván a különböző jó és rossz komlótermelő vidékeket, arra a konkluziora jut, hogy mindenütt hazája van a művelt komlónak, a hol a vad komló megterem.

A mi pedig a dugványok megválasztását illeti, miután a komlónak csak egyetlen egy faja van: ott, a hol a komló vadon is nő, a nős virágukat kell kiválasztani, azokból jó — erőteljes dugványokat metszeni, 75 cm-éterre forgatott földben eliskolázní, ezekből második évben a nős virágukat ismét jól kiválasztani s ezekből jó dugványokat a 75 cm-éterre forgatott kész komlótelepre elültetni: s jót áll érte, hogy teljesen megfelelő komlója lesz a termelőnek. Nyilatkozik végül lapunk egyik utóbbi számában is tárgyalt ama kérdésről, hogy a sörgyárakban miként kell megejteni a kísérleteket s *naiv* véleménynek tartja azt, hogy a kísérletre bármely sörgyárat igénybe lehet venni. Legalkalmasabbnak tartja erre, — ha még ugyan fenn áll, a m-óvári gazd. akadémi felügyelete alatt lévő főhercegi sörgyárat, természetesen minden nagyhangu reklam nélkül.

Ugyancsak e lap f. hó 12-iki száma »*Czukkorrépatermelésünk és cukoriparunk újabb veszedelméről*« a következőket írja: Czukoriparunk már számos csapást viselt el, melyek közül legveszedelmesebb volt az, melyet Amerika vámpolitikája okozott. Innen ugyanis a magyar cukor kiszorult s ez időtől kezdve Kelet-India felé kezdett terjeszkedni, a hová az utolsó évben is 3000 waggon cukrot szállítottak a magyar gyárak. Most innen fenyeget újabb veszély, mert a kelet-indiai kormány legközelebb törvényjavaslatot terjeszt a törvényhozás elé, mely szerint a *külföldről importált cukorra, melyet az exportáló államok prémiumokban részesítenek, ennek erejéig maga-*

sabb vámot vetnek ki. E törvényjavaslattal, melyet az angol nádcukor-ipar érdekében kívánnak elfogadtatni, lehetetlenné volna téve a magyar cukor Kelet-Indiába való exportja. Máskép nem segíthetünk a dolgon, csak úgy, ha eltöröljük a prémiumokat s ezeket valamely más formában juttatjuk a cukoripar kezébe. A répatermelés prémiumokkal való támogatása, a cukorgyártási adó leszállítása, a prémiumok erejéig leginkább megfelelne a célznak. Ezt a célt pedig minél hamarabb el kell érünk!

A »*Köztelek*« (Márczius hó 11.) Az O. M. G. E. közgazdasági szakosztályának márczius hó 8-án tartott üléséről közöl részletes tudósítást, melyből e minket közelebből érdekítő alábbi részt adjuk:

A *mezőgazdasági munkások és cselédek részére kiszolgáltató szesz adómentességének* címénél, *Rubinek* Gyula előadó ismerteti a kérdést: Az 1898: XVI. t.-cz. 24. §-a megszünteti azon régi kedvezményt, mely szerint a gazda munkásai számára italmérési adó mentesen vehetett szeszt. Az ebben foglalt sérelem orvoslását kívánja elérni az E. G. E. és a szabolcsmezei g. e. körirata. Az E. G. E. beadványa számadatokkal is kimutatja, hogy egy középirtokosnál 100—150 frtot tesz ki a különbség s ez újabb adó-teher, mely a gazdát indokolatlanul sújtja. Ismerteti az E. G. E. lapunkban is közölt beadványát és a szabolcsmezei köriratot, mely öt pontban a következő érveket csoportosítja: 1. Az 1898: XVI. t.-cz. megalkotása kifejezetten nem adóemelést céljából történt, hanem az italmérési adók bérbeadási rendszerének megszüntetése végett. 2. A regale megváltási törvény állapította meg a szesznel a literenkénti 15 kros italmérési adótételt. A gazdák munkásainak és aratóinak szükséglete azonban soha sem tartozott a regalehoz; a szeszfogyasztás ezen része nem lévén regalejog, nem képezte a megváltás tárgyát sem, nem lehet tehát a 15 kros italmérési adótétellel sem sújtani. 3. Az 1890. XXXVI. t.-czikk 5. §. 2-ik bekezdésében megállapította, hogy a gazdák szükségletüket a pénzügyigazgatóságtól nyerendő engedélyek alapján italmérési adótól mentesen szerezhessék be. 4. Tény az is, hogy a pénzügyi kormányzat, a városoknak és községeknek, melyek eddig a regalékat az államtól bérelték és ebből kifolyólag bizonyos nyereségeket mutathattak ki, ezektől az 1898. t.-czikk folytán elesvén, külön törvényben óhajt elmaradt nyereségeikért állami kárpótlást megállapítani. A méltányosság hozza magával az intézkedés szükségességét; a midőn a jogos álláspontunk is minden kétségen felül áll. 5. Nem utolsó érvül hozza föl azt is, hogy a mezőgazdasági munkások, tekintettel az általuk végzett erős munkára, különösen az aratás és cséplési időszakban egészséges munkabírási szempontból igénylik a pálinkát, ez az egyedüli időszak, amidőn az alkohol fogyasztása erkölcsi szempontból sem kifogásolható.

Előadó végül ajánlja, hogy hasonló szeltemben és az E. G. E. javaslata értelmében intézzen az O. M. G. E. felterjesztést a pénzügyministeriumhoz, mely indítványt a szakosztály *Propper* Samu, *Dr. Csillag* Gyula és *György* Endre pártoló felszólalásai után elfogadta.

Ugyancsak e számban »*A törkölyborok felismerhetővé tételéről*« *dr. Liebermann* Leó következő fejtegetést közli: A most szőnyegen forgó borhamisítási ügyek ötletéből ama véleménynek ad kifejezést, hogy a törkölyborok elárúsítását megakadályozni nem szabad, csupán csak azt kell ellenőrizni, hogy azok tényleg e néven kerüljenek forgalomba. E végett szükséges, hogy a törkölyborok könnyen felismerhető legyenek, minden analízis nélkül. Cikkében az erre irányult kísérleteit írja le. Ha egy hektoliter borhoz 1 gramm phenolph-taleint teszünk és szódaoldatot adunk, úgy a fehér bor vörös, a vörös bor ibolyáspirosnak nevezhető színezést nyer. E tapasztalatból kiindulva el kellene rendelni, hogy a törkölybor néven árulandó italhoz a jelzett mennyiségben

köteles az elárúsító, egy hatósági közeg előtt phenolphtaleint adni. Az így kezelt törkölybor aztán meg volna különböztethető a hamisított, vagy valódi bortól. Nem keverhetné senki a borát törkölyborral, mert ezáltal az egész folyadék ez utóbbi jellegével bírna, a vásárló a törkölybort nagyon könnyen megkülönböztethetné a valóditól, mert egyszerűen csak szódaoldatot adna hozzá. Miután pedig a phenolphtaleint a „margarin“ festésére is javaslatba hozták, azt hiszi, hogy ép ily csekély mennyiségben az egészségre egyáltalán nem lehet veszélyes. Nézetünk szerint, habár sok érdekes és megszívlelendő javaslatot találunk L. cikkében, mégis azt kell hinnünk, hogy a kivitel sokkal nehezebb lesz, semmint az az első pillanatban látszik s ezért a kérdés bővebb tanulmányozását nagyon is szükségesnek tartjuk.

A „Magyar Nemzetgazda“ (márczius 12.) „Egy kis nagyzás“ cím alatt következőket írja: Most, midőn szőnyegre került azon jelentős kormányzati intézkedés, mely az állatorvosi főiskolát megteremti, újból bebizonyítva látjuk azt a régi tapasztalatot, hogy számos intézményeink nincsenek tekintettel a társadalmi viszonyokra, mert jelen esetben is az állatorvosi diploma elnyerése hosszabbá és költségesebbé lett téve. Nem kicsinyli ezt a pályát, de azt hiszi, hogy túl magasra van emelve a „qualificatio“. A jogi doktorátuson is ez ok miatt kell változtatni s az orvosok karon észlelt feltűnő létszám-apadás is összefüggésben van a minősítés kérdésével. Nincs abban logika, hogy egyfelől évtizedek óta emelgetik a minősítést, másfelől a társadalom helyzete sehogy sem felel meg annak. Nincs talán állam, a hol annyi félben maradt pályájú ember volna mint nálunk, ennek veszélyei pedig kéznél fekvők, mert a kis államok politikai és társadalmi állapotai nagyon érzik a súlyát a kielégítésre törő, kedvezőtlen viszonyok között színlődő osztálynak. Hogy a qualificatio folytonos emelgetése mennyire veszélyes, mutatja azt a polgári iskolák esete is, mely alul teljesen kisklott a talaj. Most az állatorvosi pályára sem lesz elég a 6 osztályos előképzettség, pedig ez nincs indokolva sem az államosítással, sem a sanyaru X. és XI-ik fizetési osztály illetményeivel. A minősítés emelése kihat az igényekre is s úgy járunk vele, mint a körorvosi állásokkal, a hová maholnap csalogatni kell az embereket. A jogi, mérnöki, tanári és állatorvosi előképzettség egyenlősítése esetén senki sem fog ez utóbbinak elsőbbséget adni, mert e pálya előnye még kevésbé állanak arányban a ráfordított költséggel és fáradtsággal. Eddig sem volt nagy az e pályára való tolongás, ezentul meg épen nem lesz. T. M.

EGYLETI ÉLET.

Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ márczius havi rendes választmányi ülését 14-én, kedden d. u. tartotta meg.

Elnökölt: Cs. Szabó Főzsef, e. elnök.

Előadott és jegyzett: Tokaji László, e. titkár.

Jelen voltak: Br. Feilitzsch Arthur, Gyárfás Benedek, László László, Matskási Pál, Nagy Lajos, Csermák Fános pénztárnok, Reich Albert, Dr. Szentkirályi Ákos, Szabó Sámuel, Vinczenti Károly, ig. vál. tagok.

1. Elnök az ülést megnyitván, az ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére felkéri Nagy Lajos, Reich Albert és Dr. Szentkirályi Ákos tagokat.

2. Egyleti titkár felolvassa a múlt, — február 27-iki vál. ülés jegyzőkönyvét és jelentést tesz a hozott határozatok végrehajtásáról. Tudomásul vétetik.

3. A február havi pénztárforgalmi jelentés felolvasatván: 27189 frt 04 kr. bevétel, 24463 frt 92 kr. kiadás és 2725 frt 12 kr. maradvánnyal — jóváhagyó tudásul vétetik.

4. Előadatik a zárszámadásvizsgáló bizottság jelentése, melynél fogva: a márczius hó

7-én megejtett vizsgálat rendén és ugyanakkor felvett jegyzőkönyv szerint így az 1898. évi pénztárforgalmi kimutatás, mint a mérleg-számla az okmányokkal összehasonlítva megvizsgáltatott és teljesen rendben találtatott.

Igazgatóválasztmány a jelentést tudomásul véve, az 1898. évi megvizsgált zárszámadásokat, a szokásos felmentvény megadásával egyetemben, a közgyűlésnek elfogadásra ajánlja.

5. Zárszámadásvizsgáló bizottság indítványa folytán igazgatóválasztmány ajánlja a közgyűlésnek, hogy az egyleti pénztárnoknak jövőre — tekintettel a megnövekedett pénztári forgalomra és a követelményeknek teljesen megfelelően általa újan beállított könyvvezetés nagyobb terjedelmére — évi tiszteletdíja 100 forinttal emeltessék.

6. Egyleti elnök indítványára — igazgatóválasztmány elhatározza, hogy a tisztviselői nyugdíjalapnak 3000 forintra való kiegészítését a közgyűlésnek ajánlja.

7. Az elnökség által előterjesztett 1899. évi költségelőirányzatot — 13915 frt 74 kr. összeggel — igazgatóválasztmány elfogadja és elfogadásra a közgyűlésnek is ajánlja.

8. Titkár előadja a földm. miniszter 12799 sz. leiratát, melylyel „Utmutatás a szőlőművelésre“ című kiadványát 100 példányban azzal küldi meg az egyletnek, hogy azt 1 korona árban az érdeklődők között árusítsa, egyúttal bejelenti, hogy ezen leirat értelmében, a hivatalos lapban már hirdette is a könyvek megérkezését. Tudomásul vétetik.

9. Ugyanő előadja, hogy a földm. miniszter, 52501. sz. leiratával megküldött sertésvész elleni népszerű útastásának szélesebb körű ismertetését kéri az egylettől, egyúttal bejelenti, hogy az utastás, a kellő kommentárral együtt, a hivatalos lap következő számában leendő közlésre már előkészítettet. Jóváhagyó tudásul vétetik.

10. Előadatik a pénzügyi m. kir. miniszternek 14598. sz. leirata, mely szerint 137. II. 13. e. sz. alatt febr. 10-én a 100 literen felüli adómentes szesz beszerzési jog visszaállítására érdekében beadott egyleti felterjesztés — tagadólág intéztetett el. További intézkedésig egyelőre sajnálattal tudásul vétetik.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

Közgyűlési értesítés. A torda-aranyosvármegyei gazdasági egyesület márczius hó 5-én tartotta ez évi rendes közgyűlését Dr. Wolff Gyula alelnök elnökle mellett. A közgyűlés megnyitása után Pethő Miklós egyleti titkár olvasta fel az 1898 évre vonatkozó évi jelentését, mi helyeslőleg tudomásul vétetett. Ezután előterjesztette:

a) A múlt évi pénztári forgalomról szóló kimutatást, mely szerint volt bevétel 1587 frt 64 kr.; kiadás 1443 frt 35 kr. és így 144 frt 29 kr. bevételi többlet.

b) Az egyesület 1898. évi decz. hó 31-iki vagyonállományról szóló kimutatást, mely szerint az egyesület vagyona 15,199 frt 99 krt tüntet fel.

c) Az 1899. évre javasolt bevételi és kiadási előirányzatot, mely szerint javaslatba hozatik 1185 frt bevétel és ugyanennyi kiadás.

Közgyűlés ez előterjesztéseket helyeslőleg tudomásul vette s a pénztárkezelők részére a felmentvényt megadta.

Az indítványok során elhatározta a közgyűlés, hogy:

1. A szarvasmarhatenyésztés fejlesztése céljából az év folyamán Tordán és Felvinczen tenyészállat-díjazásokat fog rendezni, mely díjazások első sorban a kisgazdák által tenyésztett és tartott állatok tulajdonosainak jutalmazására fordítatnak;

2. Hogy gazdasági tanulmányi kirándulást ez évben is rendez s hogy a megkezdett vidéki gazdasági előadásokat a következő téli időszakban is folytatja.

3. Az egyesületi tagok gyakoribb érintkezése, másrészt az értékesebb gyümölcsfajok megismerése céljából a nyári időszakban, az egyleti kert területén gyümölcslelési összejöveteleket rendez.

VEGYES KÖZLEMENYEK.

— **Mezei munkás jutalmazása.** Br. Vécey József uradalmában Ujvári Mihály 50 év óta szolgál hűséggel és szorgalommal, miért is szolgálatának ötven éves évfordulóján 50 frt jutalomban részesült, melyet egy diszoklevéllel együtt ünnepélyesen buzdító és tanulságos beszéd kíséretében adtak át az öreg cselédnek fiatalabb társai jelenlétében. Az ilyen ünnepély manapság igazán ritkaságszámba megy, mert bizony a hűséges, szorgalmas és állandó cselédek száma nálunk nagyon megfogyatkozott. (=)

— **Mezei munkások Darányi mellett.** A galántavidéki mezei munkások, számra vagy kétezeren, a napokban nagy népgyűlést tartottak Galántán, melyen köszönetet és elismerést szavaztak Darányi földművelésügyi miniszternek a munkásvédő-egyesületek és népkönyvtárak létesítéseért. Aztán a szociáldemokrata párt képviselőjének, Szikora Zoltánnak indítványára nyomban meg is alakították a galántai védőegyesületet s elhatározták, hogy az általános szavazati jog érdekében feliratot intéznek az országgyűléshez.

— **Mezőgazdasági gépkiallítás Bécsben.** A bécsi mezőgazdasági társaság (K. k. Landwirtschafts-Gesellschaft) májusban mezőgazdasági kiállítást és ezzel kapcsolatban mezőgazdasági gépvásárt rendez, a mely május 20-tól 29-ig lesz nyitva és tizenkét csoportra oszlik. A csoportok a következők: I. Mezőgazdaság. II. Mezőgazdasági ipar. III. Erdészet. IV. Erdészeti ipar. V. Gyümölcs- és szőlőtermelés. VI. Baromtenyésztés. VII. Tejgazdaság. VIII. Halászat. IX. Méhészet. X. Húsfeldolgozás és háztartás. XI. Állatgyógyászat és patkolás. XII. A villamoság a mezőgazdaság és erdészet szolgálatában. Minden csoportban a megfelelő gépek és eszközök állíthatók ki. A bejelentések április elsőjéig, a kiállítás bizottságához (Wien, I. Herren-gasse, 13.) küldendők.

Uj hid a Maroson. Az aradmegyei Maros-Pécska község a Maroson való átkelésre ez idő szerint használt komp helyett állandó hidat épít vastartószerkezettel. A hid költsége 170,000 frt.

— **A marhalevél átadása, mint adásvételi bizonyíték.** Tudvalevőleg a fennálló közrendészeti szabályok szerint élő marha adásvételénél a továbbadás csak a vonatkozó marhalevélnek átírása mellett történhetik. Ezt sokan úgy fogják fel, hogy a vételi szerződés megkötöttnek csak akkor tekintendő, ha a marhalevél az eladó kezéből a vevő kezébe átmegegy. A kir. kuria azonban folyó évi január 24-én 1065/1898. szám. alatt kelt határozatával ezt a felfogást jogosulatlanak jelentette ki, kimondván, hogy a marhalevél átadása nem képezi az adásvételi ügylet megkötésének szükségképeni feltételét, mivel az megkötöttnek tekintendő, mihelyt a vétel tárgya a vevőnek átadatott, tekintet nélkül arra, hogy a vonatkozó közrendészeti intézkedéseknek elég lett-e téve, vagy nem.

— **Vasút a Saharán át.** Leroy-Beaulieu, az ismert francia nemzetgazda a „Journal és Débats“-ban hosszú cikkben fejtegeti oly nagy vasút kiépítésének szükségességét, a mely a Saharát teljesen átszelné és az ottani francia gyarmatokat szorosabban fűzné egymáshoz. A költségeket 180 millió frankra teszi és azt mondja, hogy a vonal kiépítése 7—8 évet venne igénybe.

— **A hölgyek lovaglási módszerét** is reformálni akarják immár a nyughatatlan férfiak és nem kevesebbet ajánlanak a hölgyeknek, minthogy ők is ép úgy üljenek a nyeregben, mint az erősebb nem tagjai, a mi különben az angol gyarmatok némelyikén máris szokásban van. Angol és német szaklapok most komolyan foglalkoznak e témával és főképp következő okokból ajánlják e reformot: 1. a helyesebb testtartás folytán nem oly gyorsan fárad ki a lovasnő; 2. hátrányos vagy káros befolyással ezen ülési módszer a hölgyekre nézve nincs;

3. daczára a kerekébb czomboknak, a biztosság az ülésben tényleg nagyobb; 4. a lovasnó sokkal inkább uralkodik ereje és mozgása fölött és így nagyobb hatalmat nyer lova fölött; 5. férfinyeregben a hölgyek lovaikkal már oly nagy utakat tettek meg és oly dolgokat műveltek (különösen Indiában), minőkre női nyeregben soha sem lettek volna képesek. Mit szól mindehhez a magyar hölgyvilág?

— **Gazdatisztek ajánlása.** Szerkesztőségünkben több igen jelesen kvalifikált és sok évi gyakorlattal bíró gazdatiszt (irnoktól jószágigazgatóig) van előjegyezve, mint állás kereső. A legjobb lelkiismerettel ajánljuk őket gazdatisztet kereső nagybirtokosaink figyelmébe. Bővebbet kívánatra a *Szerkesztőség*.

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

Uj irányok jelei.

Minden jel arra mutat, hogy a magyar parlamentben lezajlott hosszú harc főeredményével, a politikai pártok új csoportosulásával, gazdasági életünk terén új irányzatok tűnnek fel.

Politikai életünket csaknem két év óta a közgazdasági kérdések dominálják, de megoldásra egyetlen része sem juthatott ezen kérdéseknek. A hosszas huzavonának, czivakodásnak valahára mégis csak vége lett, de azok a tetemes veszteségek, melyeket a magyar gazdaközönség ezen idő alatt szenvedett, sokáig nehezdednek még vállainkra és kárpótolva csak úgy lesz a gazdaosztály, ha a jelek, melyek az új irányzat kezdetét mutatják, nem csalnak.

A közeledő állami költségvetés tárgyalása alkalmával módunkban lesz részleteiben is megismerni azokat a törekvéseket, melyek köz- és mezőgazdasági életünk fellendítését, a mutatkozó nagy és súlyosan érzett hiányok megszüntetését célozzák, most tehát csak azon általánosságban észlelt jelekre óhajtok rámutatni, melyek a gazda közvéleményt már is áthatották, a figyelmet felkeltették és a kívánalmakat fokozzák.

A magyar gazdaközönség érzi, tudja, hogy a magyar parlament munkásságát hosszasan visszatartó és végül a hat hónapos harcra magát jól kitombolt vihar az ő költségére és érdekeinek rovására ment. Érezte hátrányait és sínyli azon károsodásokat, melyek e miatt részint közvetlenül, részint közvetve érték, de látszólag nyugalommal nézte azt, mert nem akarta és nem vonta kétségbe az érvényesülni akarók hazafias törekvéseit. A küzdelem véget ért, a koczka eldőlt és most várja az adósság törlesztését.

A szállongó hírek jók. Uj irányokról beszélnek, melyekben a fősúly mezőgazdasági bajaink orvoslására fektetnének.

Vajjon így lesz-e? nem tudhatjuk, de az már tény, hogy az átalakult parlament gazdasági jelszó alatt indul a munkára.

A gazdasági kérdések helyes megoldásának és az e téren szunnyadó erők felébresztésének és okos kihasználásának pedig sokkal mélyebbre ható jelentősége van nálunk, mint bárhol másutt. Egymagában véve helyes lépés is, mely korábban történik, mint kellene, végzetes lehetne a gazdaosztály egyes rétegeire, egy hibás lépés pedig alapjában rázhatná és gyengíthetné meg az egész gazdaosztály üzleti életét.

Érzékenyebb, sérthetőbb talán soha nem volt még a magyar mezőgazda üzleti élete, mint ma.

Az utóbbi években rohamosan fejlődött minden, legrohamosabban pedig az állami szükségletek kielégítését célzó intézkedések torlódtak a gazdák nyakába.

A nagybirtokos-osztály a regále megváltása czimén hozott újabb tetemes pénzáldozatot az állam pénzügyi egyensúlyának helyreállításáért; a kiscgazda pedig a vele szembe folyton növekedő igények mellett a modernebb gazdasági beruházásokra, felszerelésekre hozta meg aránytalanul nagy áldozatait, melyek mellett a különböző közterhek is gomba módra növekedtek és súlyosodtak rá. A mezei munkások mozgalma, az alacsony gabona-árak, a sertésvész és ennek folytán a sertéskereskedelem teljes pangása, végeredményében mind a gazdákra nehezdedt; nem csodálható tehát, ha a földbirtok ma jelzőlog-kölcsonökllel aránytalanul meg van terhelve.

Ez a nagy teher, a mellette levő nagy kötelezettségekkel, a kevés termésfelesleggel, a rossz árakkal és még rosszabb üzleti viszonyokkal, a gazdaosztály nagy részét olyan válságos helyzetbe sodorta, melyből csak a viszonyok fokozatos javítása mellett, lassan, lépést lépés után téve juthat ki. Minden rázkodás, mely e közben gazdasági téren esetleg bekövetkezne, néhány ezer gazda tönkretételével járna most nálunk.

Csak lassan, vigyázva és jól megfontolva jusson érvényre tehát az a jóakarát, mely némelyek szerint, most már egészben áthatotta a magyar parlamentet.

A magyar gazdaosztály viszonya ma sokkal rosszabb, hogysem merész ugrásokat, újabb áldozatokat követelő fordulatokat tehetne. Időre és megfelelő (de csak módjával eszközözendő) intézkedésekre van szüksége, hogy ezt a válságos időt baj nélkül kilábolja és hozzá még egy kissé meg is erősödjék. Majd aztán ha ezen túl lesz, meg lehet kezdeni a gyorsabb haladást, sőt meg lehet koczkáztatni a merészebb lépéseket is.

A főgyógyszer most a kiviteli piac

biztosítása, a termények lehető jó, de mindenekfelek biztos értékesítésének lehetővé tétele lenne. Itthon a termelés fokozására vezető szakértelem terjesztése; a közös bajok (állati járványok, káros rovarok stb.) leküzdésére szolgáló helyes intézkedéseknek életbe léptetése és ezek szigorú végrehajtása; olcsó és megfelelő hitel nyújtása; az állami biztosítás (terményekre és állatokra) életbe léptetése, valamint a gazdasági szakirodalom fejlesztése és hathatós támogatása nemcsak a központban, hanem az ország különböző vidékein is volna szükséges, melyekre nézve eddig is sok üdvös intézkedés történt már, de a végleges és az egyes szükségleteket minden részletében felölelő intézkedésekre még nem kerülhetett sor.

Legelső fontosságú kérdés a gazdasági érdekképviselő megfelelő szervezése is, mely már évek óta megoldásra vár!

Ezeknek kellene rendre-rendre sorát ejteni, melyek mellett azonnal meg lehetne kezdeni a paraszt bérletek szervezését és helyenként a telepítést is. Hogy ezeket miként, milyen szigorú és mégis méltányos feltételek mellett kellene szervezni, arról és más egyebekről is — majd külön mondjuk el nézeteinket.

— **Sertéskereskedelmünk.** A kőbányai sertés kiviteli részvénytársaság jelentése szerint a múlt évben javultak a piac sertés kiviteli viszonyai, a mennyiben a forgalom meghaladta az előző évet. Budapesten 77,575 sertést fogyasztottak, míg Bécsbe csak 16,603 drb került. Az osztrák tartományokba 23,821 darabot, a belföldre 34,157 darabot szállítottak. E szerint a kőbányai piacról Ausztriába 40,424 drb. sertés vitetett, míg itthon 111,732 darab fogyasztott el. A kivitel úgy Németországba, mint más országokba szünetelt, noha az állategészségügyi viszonyok teljesen kielégítőek voltak a piacon. A jelentésben erélyesen sürgetik Németország megnyitását, mely hazai sertés tenyésztésünk és a kőbányai kiviteli piac forgalmának fellendítése érdekében égető szükségét képez.

— **Uzsoratorvény Angliában.** Az, a mi még csak pár év előtt Angliában lehetetlennek látszott, immár bekövetkezett. A parlament James indítványára kimondotta, hogy a pénzkölcsonzéssel iparszerűleg foglalkozó egyénekről jegyzék vezetendő, az ebbe való bevezetés kötelező. A kamat maximuma 10 százalék. Az uszora büntetést szabnak s az uszora-pörök zárt ajtók mögött tárgyaltnak. E törvény nevezetes változást jelent az angol gazdasági és erkölcsi fölfogásban. Ezzel ugyanis Viktória királynő munkás és élelmes alattvalói cserben hagyják a pénzzel való szabad kereskedéstről táplált és szerencsétlenségünkre a kontinensre is átültetett tanításait. Megrettenve azon a gazdasági és erkölcsi pusztuláson, mi ezek nyo-

Bányai Sámuel és Fia Erdély legnagyobb női felöltők és szücs-árúk raktára. Kolozsvár, Főter.

Van szerencsénk a n. ó. hölgyközönséget értesíteni, hogy a tavaszi idény újdonságai női felöltőkben megérkeztek. Raktárunkat a leghirnevesebb gyárosoktól a legnagyobb gondnal és figyelemmel válogattuk össze, mely újdonságok megtekintésére a t. vevő közönséget tisztelettel meghívjuk. Moly ellen megvédeni elfogadunk minden néven nevezendő szőrmeárut, bundákat, férfi és női téli kabátokat mérsékelt díjszabás mellett és azok teljes értékéért szavatolunk.

mában angol földön is járt, visszatérnek a korlátokhoz és elhagyva a mammon rideg kultuszát, a tapasztalatlanokat, gyöngéket és felületeseket igyekeznek megmenteni az uzsorásoktól. Az erővel szemben a magasabb nemzeti érdekeket a jog és közmorál érdekeit igyekeznek megvédeni. (B. H.)

— Az Indiába való cukor-kivittelt komoly veszedelem fenyegeti. Calkuttából ugyanis azt jelentik, hogy a pénzügyminiszter a törvényhozás elé kormányjavaslatot terjesztett, a melynek értelmében a cukorbehozatal ellen védvámokat kellene felállítani. Az európai cukorkortermelés az amerikai piac elváltása óta teljes erejével Indiára vetette magát s az indiai termelőket a tönk szélére kergette. Már is több cukorfinomító szüntette be üzemét. A javaslatot rövid idő alatt lá fogják tárgyalni. Hogy e hírecske mit jelent hazai cukorgyáraink és répatermelő gazdáinkra nézve, azt érdekesen fejtegeti Ordódy Lajos a »G. L.« utóbbi számában. (L. lapunk »Irod. Szemle« rovatát.)

— A komlótermelés eredménye 1898-ban. Berliini adatok szerint ma már egész tisztán és világosan kivehető, hogy a világ komlótermelése a fogyasztási szükséglettel szemben jelentékeny kisebb volt; de az 1897-iki termés-hozamnál is közel 20%-kal volt gyöngébb a komlótermelés. Kitűnik különben ez a következő adatokból, a melyek mellett még a fogyasztási szükségletet is közöljük:

	terméshozam métermázsokban		szükséglet egy évre
	1897-ben	1898-ban	
Ausztria és Magyarország	160,595	150,000	165,000
Németország	477,228	360,000	372,000
Franciaország	72,000	35,000	70,000
Belgium	70,000	25,000	85,000
Oroszország	62,800	50,000	37,000
Anglia	411,086	375,000	650,000
Más európai áll.	15,000	10,000	60,000
Am. Egy. Államok	390,000	330,000	300,000
Ausztrália	15,000	15,000	25,000
Összesen:	1.673.709	1.350.000	1.764.000

— Az argentiniai új búza — európa felé. Bnenot-Ayresben az aratást befejezték, sőt sok helyen már a csépléssel is elkészültek és az új gabona torgalomba került. Az argentiniai buzatermés 20—22 millió hektoliterre taksáltatik; ebből a kivihető felesleg 12—15 millió hektoliter körül fog mozogni. Kivittek február hó 22-ig szemben az előző évek megfelelő időszaki adataival:

1899-ben	910,000	hektoliter búzát
1898-ban	1.919,800	»
1897-ben	185,600	»
1896-ban	1.455,900	»
1895-ben	2.102,500	»

Az „E. G.“ közvetítő osztályánál jelenleg előjegyezve van:

Kínálat:

1. Tavaszbuza 200 q. mezősegi, jól bokrosodó fajta, Amerikából ezelőtt 8 évvel importált vetőmagból honosult. Kat. holdankint 10 q. termést ad. Eladó 5 q.-nál nagyobb mennyiségekben à 11 frt (m.-záhi állomásról). (cs.)

2. 15 mm. tavaszbuza; (9 frt) 8 mm. árpa (6 frt) és 15 q. tengeri (5 frt) eladó. (S. T. V.)

3. Eladó: 15—20 métermázs tavaszi buza 1898-beli termés; csiraképesége 96 százalék. Ára q.-ként m.-nádasi állomáson 10 frt.

4. 4—5 q. rigai lenmag 2-ik után termés, hl. súly 84 kiló; ára q.-ként M.-Nádason 11 frt.

5. 15 q. duppai zab, h. sulya: 54 kiló; ára q.-ként 6 frt.

Kereslet:

1. Lencse, 300 kg. mintázott árajánlat mellett. (G.—i—d.)

Közelebbi tudnivalók: a kiadóhivatalban, hol a minták is megnézhetők.

Megbízó levelekhez 5 drb., tudakozásokhoz 2 drb. 5 kros levélbélyeg csatolását kérjük.

Időjárás. Hazánkban derült száraz, nappal igen enyhe és éjjel hűvös az idő.

Az időjárásban egyelőre nem várható lényeges változás.

Hőmérőskötet: Budapest 3'6, Ó-Gyalla 3'02, Szeged 4'8, Kolozsvár 4'6, Zágráb 2'7.

Budapesti gabonatözsde.

márcz. 15.

I. Készárúüzlet.

Márcz. 15-iki jegyzések:

buza bántási	78 kilos	frt	10'15—10'20
„ tiszavidéki	„	„	10'45—10'45
„ rozs prima 70—72 kilos	frt	7'85—7'95	
„ másodrendű	„	7'75—7'85	
„ árpa takarmány	„	6'20—6'50	
„ égetni való	„	6'60—7'40	
„ sörfőzésre való	„	7'60—8'40	
zab	„	5'80—6'15	
tengeri ó-bántási	„	4'65—4'70	
„ másnemű	„	4'60—4'65	
repeze új káposzta	„	11'25—12'—	
„ köles	„	4'15—4'30	

Jelenleg: buza szilárd, zab, tengeri ártartó, árpa, rozs, lanya irányzatú.

Kolozsvári piac.

Azon körülmény, hogy a kolozsvári múmalom részvénytársaság a buza bevásárlást teljesen beszüntette. Igen nyomasztólag hat a kolozsvári piacra, mivel a raktáron fülhalmozott buzakészletet a kereskedők kénytelenek Budapesten és a vidéken eladni.

Országos vásár, márcz 13. Az országos kirakóvásár a kedvező idő mellett se volt nagyon látogatott. Helyi és vidéki iparosaink sátrai megtöltötték a piacot, de a közönség meglehetősen üresen hagyta a sátorközöket. Nincs pénz és a gazdának minden eladni valója olcsó. Ezért a kereskedők és iparosok jogosan panaszkodnak a csekély forgalom miatt.

Az állatvásár is gyöngébb volt, mint máskor. A fülhajtás szarvasmarhában 4—5 ezerre ment, de az eladás 1136 darabra szorítkozott. Lóban a fülhajtás 4—6 százat, az eladás 184 darabot tett ki. Csapatos állat kevés, nagyobb vevő alig egy pár volt, jól gondozott szarvasmarhában nagy hiány mutatkozott. Az árak szarvasmarhában: egy pár elsőrendű ökör 340—360 frt, másodrendű 250—280 frt, mustra 180—200 frt; ökörborjú párja 65—75 frt, üsző 40—50 frt. Egy db fejős tehén 85—100 frt, meddő javított 68—72 frt, mustra 55—60 frt; szopós borjú 10—14 frt; bivaly-ökör párja 180—200 frt; tehén drbja 80—90 frt. — Lovak: egy pár hámos I. oszt. 600—800 frt, II. o. 350—500 frt, drbonként: remonda 160—250 frt, háts 180—300 frt, paraszt ló 20—50 frt. — Sertés 144 db. adatott el. Hizott kevés. Ennek kilója 310 súlyban 36 kr. drbonként: nagy sovány kocsa 18—22 frt, süldő 14—16 frt, malacz 10—11 frt, szopós malacz 2—4 frt.

Gabona kevés, irányzat csendes, árak változatlanok. Mm.-ként: buza 8'60—9'6, rozs 7'20—7'40, tengeri 4—4'10, zab 5—5'10, árpa 5'20—6 frt

Az élelmi cikkek és húsmeük árai a rendes heti tudósításban közölt árakhoz viszonylanak.

A csütörtöki (márcz. 16-iki) **hetivásáron** nagyobb fölhozatal mellett élénk irányzat mutatkozott.

Nagy fölhozatal főleg tengeriben.		
buza; jobb minőségű (névleges jegyzés)	frt	8'70—8'80
Rozs	frt	7'30—7'60
Árpa	frt	6'20—6'50
Zab	frt	5'10—5'20
Tengeri (uj)	frt	4'—4'10
Bab fehér	frt	6'—0'00
A lóhere üzlet szintén elcsendesedett, egy néhány kisebb tétel herét q.-kent 40 frtért adtak el itt helyben.		
Állami olommal ellátott arankamentes lóhere minőség szerint	frt	58—64
Marha hus I. oszt. 1 kiló	kr.	50.
„ „ II „ 1 „	kr.	46.
Zsir „ „ 1 „	kr.	72.
Tojás 4 drb.	kr.	10.

A lapusnyaki tengeri a múlt évben is csaknem kétszeres termést adott (24'4 q.) holdanként más fajtákhoz viszonyítva. A cső közepéről morzsolt vetőmag ára: 5 klo 1 frt, 50 klo 6 frt, 100 klo 12 frt. Cs. Lázár László, Lapusnyak, u. p. Hunyad-Dobra. (114. 2—2.)

Elsőrangú hazai gyártmány.

Pontos cím:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára, mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni. (33. II. 8 26.)

Részletes árjegyzékkel

és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecekvágók

Morzsológok

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNYFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Bárány MANNBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

A kiadóhivatal vezetője:

MARSELEK FERENCZ.

Telephon: 198.

Solymosy és Társa betéti társaság.

Szöveg: Solymosy gépgyár.

Gépgyár és Vasöntöde

Kolozsvár.

Álló és fekvő gőzgépek, szivattyúk, sajtók — TELJES SZESZGYÁRI-, MALOM ÉS TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEK. —

Gőzkazánok, Vízkerékek, Turbinák. GAZDASÁGI GÉPEK: Cséplőgépek, Járgányok, Rosták, Trienörök, Szecekvágók, Boronák, szén- és szőlőprések stb.

Fémöntvények. — Ószipók. — Csigalépcsők. Külön osztály: **EKÉK.**

(101. 3—40.)

HIRDETÉSEK.

Új czég!

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy

BAGOSI FERENCZ

képesített kőműves mester és

CSEH ANDRÁS

képesített ácsmester

— mint törvényesen bejegyzett czég egy új —

építési és vállalkozói üzletet

nyitottunk

Elvállalunk a szakmánkba vágó minden kisebb és nagyobb építéseket, valamint átalakításokat és javításokat úgy helyben, mint vidéken pontosan és szakszerűen elkészíteni.

Kérjük a nagyérdemű közönség becses pártfogását annál inkább is, miután szakképzettségünket Kolozsvárt — tekintetes Endstrasser Benedek építész úrnál sze-

reztük és több éven keresztül mint főpallérok működünk; és ezen idő alatt több magán és megyei munkát végeztünk, ugymint: a kolozsvári megyeház építésénél mint kőműves és ácspallérok együttesen működünk és az újabb épült honvéd lakotya építésénél mint kőműves főpallér és ácspallér működünk, továbbá a nagy Péterfi Zsigmond ur nyaralójánál, B Bak Lajosné bérházánál mint kőműves főfelügyelő és ácspallér működünk. — S a jelen időben én Bagosi Ferencz, a deési róm. kath. egyház bérházánál, a mely tekintetes Reményik Károly építész mérnök ur által épített — mint építész vezető voltam alkalmazva; és Cseh András a kolozsvári róm. kath. egyház újonnan épült bérházánál, a mely a Hausmann Sándor budapesti építész ur által épített, mint ácspallér működött.

És ezen idő alatt szerzett tapasztalatainkkal és teljes szakképzettségünkkel vagyunk bátrak a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérni s mint új kezdők magunkat becses figyelembe ajánlani.

Szíves megrendeléseiket várva, maradunk a nagyérdemű közönségnek legalázatosabb szolgálói

Bagosi Ferencz és Cseh András

építési vállalkozók.

Építési iroda és ácsstelepeünk külközép-utca 3a. szám, B Bánfi Ernő kert, a dohányraktár mellett.

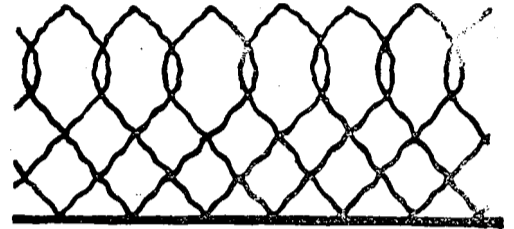
(118. 1-8.)

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövetség-fonát és szita áru gyárz

KOLOZSVÁRT, Torda-utca 9. szám.

Ajálja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való **Gép-sodrony-fonatait**, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pineze, padlás, felső világossági, magtár és éleskamra ablakok rostélyzatát, áthányó rosták, szén, koks, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövét, szelelő és löherosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és ezüstszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, acél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különböző mintákban, fakerebbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ágycetek (mátrác), sodrony-láb-törők. Képes árjegyzekkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók. (121. 1-26.)

ALMA ÉS SZILVA OJTVÁNYOK KÜLÖNFÉLE FAJTÁKBAN LEGSZEBB MINŐSÉGBEN ÉS IGEN OLCSON SZÁLLITTATNAK. CZÍMET AD A KIADÓ HIVATAL.

(XX.)

KIS KÉZI VETŐGÉP EGÉSZ ÚJAN IGEN OLCSON ELADÓ. CZÍM A KIADÓBAN.

(XXX.)

Hangszergyár!

Saját gyártmányu hegedűk, gordonkák, gitárok, citerák, cimbalnok, fa- és réz fúvóhangszerek, valamint azok alkatrészeinek nagy választéku raktára; továbbá német és olasz

hurokat

BRAUN MIHÁLY

KOLOZSVÁR

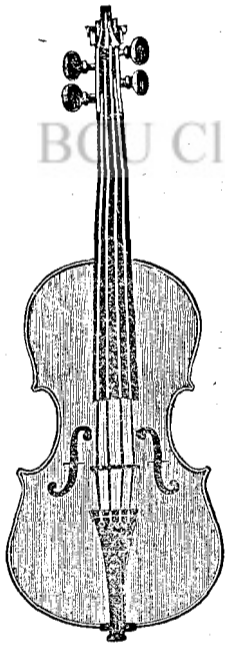
Wesselényi Miklós-u. 18.

Mindennemű javítások

pontosan és olcsón eszközöltetnek. Vidéki megrendelések gyorsan teljesítettek.

Árjegyzék

kívánatra ingyen és bérmentve. (117. 1-26.)

Az ANGYALDOMBI szőlőajtványtelep Zombán (Tolnamegye.)

elad még azonnali szállításra

ca 150 ezer kifogástalanul összefort gyökeres fásajtványt, u. m. bakator, Balatoni zöld fehér, fehér burgundi, Foll blanc, Furmint, Hárslevelű, Kövidinka, Járdovány, Mézes fehér, Mustos fehér, Olasz rizling, Bakator szőlő, Szeremi zöld, vörös veltelin, alle bousch, Carbenet, Cichaut, Berheller, Kadarka, kék francos, nagy burgundi, Oporto, Chasl blanc, Chasl rouge, Chasl Napoleon, Chasl negropon, Chasl fontembi d'or, Kecsekecs, stb fajokban. Riparia portal, Rup. monticol, Genney conder, Arramon, Rup. Solonis alanyokon **ezret 125 - 150 forintig.**

150,000 sima zöld ojtvány portajison 75-85 forint.
60,000 " " " Rup monticol 85-95 "

25,000 " " " " 85-95 "

Fenti fajokkal beojtva és fajtisztán külön-külön, nem vegyesen, mint mások ajánlják.

Több százezer fajtisztá amerikai sima és gyökeres vesző, u. m.:

	sima		gyökeres	
	I.	II.	I.	II.
Riparia portal	8,	2-50	18,	10,
" gloir de Montp.	10,	5,	20,	12,
Rup monticol	12 1/2,	7,	27,	15,
" gamey cond.	12,	6,	28,	16,
" arramon	12,	6,	28,	16,
V. Solonis	10,	6,	27,	15.

Fajtisztá gyökeres Rupestris 18 fajban száza 3 frt.

Európai gyökeres vesszők ca 600,000 darab homoki vagy szénkéreg alá való ültetéshez, u. m.: gyökeres kadarka ezre 5 frt, Oporto, Chasl bl., Precoc malting, Madl angev 10 frt, zöld sylvani Olasz rizling, mézes fehér, Ezerjő, mustos fehér, tramin, rajnai rizling, nagy-burgundi, Alic bousch ezre 12 frt, számtalan Chasselas és muskotály faj száza 2-5 forintig, ezre 15-30 forintig.

Európai sima vesszők ojtás és ültetéshez, fehér, vörös, bor csemegék, Chasl. és muskotály fajok 750 fajban legjutányosabban

Részletes árjegyzék kívánatra ingyen.

Bő kiadásu árjegyzék, mely 150 oldalra terjed, hol a szénkéreggel eljárás, az amerikai vesszők talajigénye stb. le van írva, továbbá az egyes fajok metszési módja, érési ideje, gyümölcsének színe, továbbá 65 faj legszebb gyümölcsű szőlő jól sikerült ábrája is be van mutatva, 35 krnak beküldése után ingyen.

Az összes vesszők fajtisztaságáért garancia vállalatik.

Megrendelések 1/3 előleggel a telepkezelőség címén kéretnek, vagy a tulajdonos

(96. 3-6)

WILLINGER MÁRTON nevére Zomba (Tolnamegye.)

Magyar Jelzálog-Hitelbank

alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.

Képviselősege útján Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

4% Záloglevélkölcsonöket

nyújt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százaléknál,

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsonöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszarazandó kölcsön összegére nézve

az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfiai adnak véleményét. (1. 12-52.)

A bank képviselősegenél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os nyeresémenykötvények.

REMÉNYIK VICTOR

vasnagykereskedés

Kolozsvárt, Fötér 22. szám.

Nagy raktárt tart mindennemű

vas- és vasárubból,

ugymint

Gazdasági eszközök, háztartási

czikkek, konyhaszerek

és mindennemű

szerszámokból.

Vaskemenczék

fa- és kőszénfűtéshez, továbbá öntöttvas

és erős vaslemezekből készült

takaréktűzhelyek, Meidinger-

kályhák

állandóan nagy választékban kaphatók.

(73. 5-12)

Bámulatos olcsó!

Goldin óra 8 frt.

Mikel remoutoir erős zsebóra, szépen díszített tokkal. másodperczmutatóval csak 2 frt 60 kr. Nikkel remoutoir zsebóra, zománcz számlappal. minden 32 órában, kitűnő szerkezetű, 3 frt 50 kr, duplafedéllel 5 frt. Új ezüst rem. zsebóra művészileg vésett tokkal, teljes szerkezetű, 4 frt 20 kr, duplafedéllel 5 frt 50 kr. Tula rem. zsebóra 5 frt, duplafedéllel 7 frt 50 kr. Valódi ezüst rem. zsebóra, finom svájci szerkezetű, 6 frt, duplafedéllel 8 frt. Valódi ezüst lánczok 2 frt és feljebb. Ébresztőórák 2 frt. A nálam vásárolt nikkel- és ezüstórák jóságáért, valódiságáért 10 évi írásbeli jótállást nyujtok.

Javítások 2 évi jótállással.

Képes árjegyzéket órákról, továbbá külön árjegyzéket tájékpákról ingyen és bérmentve küldök.

(111. 2-12.)

Kun H. műórák,

Budapest, Koronaherczeg-utca 7.

Homoki szőlőtelepítők és gyümölcsfa ültetőknek igen fontos.

A cég 17 év óta áll fenn s most már az országon kívül is elterjedt a híre, amennyiben ma már sok nemes és vadoncz csemetét szállít Horvát-, Szlavonország, Bosznia, Cseh-, Morvaország, Galiczia, Bukovina, Stájerország, Alsó- és Felső-Ausztria, valamint Szerbia, Bulgária, Románia és Németország részére. Nemesfa-állománya ezuttal 500,000 drb: vadoncz-állománya 8 millió. A cég évenként 4500-5000 rendelésnek köld szállítványokat. A gyümölcsfa-iskola teljesen homoktalajon létesült s így **homoki szőlőtelepítőknek kincses háza** azért, mert mint tudva van, a homoktalajból kikerült fa a homokföldben éppen úgy, mint az agyagos, kövecses talajban, nemkülönbén a lapos és magas (hegyes) fekvésnél mindig biztosabban ered meg és fejlődik, mint az, mely agyagos iszaplerakodásu vagy túlságosan kővértett talajban állítatik elő. A gyümölcsfajok boldogult Bereozki Máté mezőkövácsházi hírneves telepéről valók. Úgy magasdereku, valamint törpe csemeték megrendelhetők körte, alma, szilva, őszl baraczk, kajszin-baraczk, cseresznye, meggy, lasponya, birs, dió és eperből. Az 1-2-3-4 éves, gazdag gyökeru, fajhiteles, igen szép csemeték darabja azok erőssége szerint 15 krtól 40 krig. A 4-5 éves igen erős koronás sorfák drbjá 45-50 kr. Nagyban vételnél az árak külön megállapodás tárgyát képezik. Fentirt gyümölcsfajokból táblaurtás folytán 1-2-3-4 éves selejtezett minőségű csemeték is kaphatók, erősség szerint 2-5-7-10-15 krtért, melyek gazdag gyökérszövetűknél fogva főként nagyban telepítésekhez olcsóságuk folytán igen ajánlatosak. Fenti minőségű csemeték vadonczai is bármily számban és erősségekben megrendelhetők a fentirt cégnél. A gazdag gyökérszövetű vadonczok 1000-e azok erőssége szerint: 5 firt 85 krtól 19 firtig terjed. Nagyobb vételnél 5-10-15 százalék engedmény.

Levél-czim:

(17. 4-4.)

UNGHVÁRY LÁSZLÓ
gyümölcsfa-iskolája,
CZEGLÉDEN.

!! Tessék árjegyzéket kérni !!

Dr WAGNER és TÁRSAI
EGYESÜLT GYÁRAK BUDAPEST
IX. JINÓDY-UTCA 3
(a Gizella malom mögött.)
MINT BETETI TÁRSASÁG.

SZIKVIZGYÁRAK
BERENDEZÉSE ÉS ELLÁTÁSA.
SÖR és BORKIMÉRO
KÉSZÜLEKEK.
EMONTÓDE
ELEKTRO-GALVANIKUS
FÉMLEMEZELÉSI
INTÉZET.

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BERMENTESEN
FOLYÉKONY SZENSZAV-
FÉRV. VÉD. SZIKVIZGÉP.
99% ON és 16%v. betétisífon

(71. 6-12)

A
Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank
ÁRURAKTÁRAIBAN
ÁLLAMI ÓLOMZÁRRAL ELLÁTOTT
ARANKAMENTES LÓHEREMAG
Kapható 50 vagy 100 kg.-os súlyban.
Fölvilágosítással szívesen szolgál:
AZ ÁRURAKTÁRAK KEZELŐSÉGE
Kolozsvár pályaudvar.
(2. 4-26)

VETŐMAG.
Legkitünőbb, korán érő eredeti
„Székely tengeri“
85. 4-4) eladó,
Hectolitere 7 forinton Nagy Miklós birtokosnál
Bethlen Szt.-Miklóson. U. p. Szépmező.

Minden (57. 8-12)
Gaz-
dának, a mezői munkások részére szeszese italok szükségeltetnek. Ezen italokat bár ki, minden készület nélkül, hideg uton igen olcsón előállíthatja, az én, törvényesen vértett, teljesen ár-talmatlan „**Likolaimmel.**“ Árjegyzék és kezelő könyv, kívánatra ingyen és bérmentve megküldetik
VÉRTES LAJOS gyógyszerárától, LUGOS 147. sz.

A mödlingi czipőgyár,
mely ország- és világszerte kiténő gyártmányairól híres, elhatározta, hogy lehetővé tegye azon t. vevőknek is a jó czipők vételét, kik eddig „olcsón“ vélték venni, midőn rossz csehgyártmányu bazar-czipőket vásároltak, és hogy forgalmát megháromszorozza, folyó márcziustól fogva gyártmányainak legkelendőbb czikkeit
teljesen haszon nélkül
árultatja a helyi piacon és az eddigi ismert árakat
leszállította 20-25%-kal.
Midőn ezen örvendetes hírről a t. vevőközönséget értesíteni szerencsén van, kérem minél tömegesebb szíves saját meggyőződést szerezni.
Kolozsvár, Jókai-u. sarkán. (Gr. Rhódey palota.)
Teljes tisztelettel
SOMOGYI D. ERNŐ,
(1. 6. 2-6) a mödlingi czipőgyár képviselője.

A tisztelt háztulajdonosok figyelmébe.
Egy igen csinos, szakszerűen felszerelt
MINTA-TELEPET
rendeztünk be, a hol is a legjobb és a legszebb
closettek, falimedenczék, mosdók, fürdőszobák, vizeldék, közkutak stb. stb.
teljes működésben bármikor megtekinthetők, és így abban a helyzetben vagyunk, hogy az általunk készített költségvetéseinkben előforduló berendezéseket természetes működésben mutathatjuk be s bárki előre meglátja, hogy berendezéséhez mit kap.
Ezen telepünk létesítésén nem kiméltünk sem költséget, sem fáradságot, csak hogy a t. háztulajdonosok igényeit minden tekintetben kielégíthessük,
Minta-telepünk megtekintésére szívesen látjuk és kérjük a t. háztulajdonosokat.
Műhely, raktár és minta-telép köfalsori szappan-utca 4. és postakert-utca 1.
(Pollák Samu ur házában.)
Iroda 383.
Telefon: Pollák Samu Iroda 104.
Clauser Adolf lakása 170.
POLLÁK és CLAUSER
vizvezeték, csatornázás és szivattyu-felszerelési vállalat
(107. 2-5.) **Kolozsvárt.**

Vető-gabona!

Árpa és zab,

szépen kitisztítva és választva, termények az alulirt cukorgyár **hidvégi** és **várhegyi** gazdasági telepeiről, **meddig a készlet tart**, kisebb mennyiségben is **eladók Boffaluban**, illetve **Várhegyen**.

Tudakozódások intézendők a

Boffalusi cukorgyárhoz.

(98. 3-3.)

„FÖLDBIRTOKOS MAGYARORSZÁG“

(91. 3-12)

kiadóhivatala

BUDAPEST, VIII. Üllői-út 6. szám

által mindennemű jelzálogkölcsönök
— a legújabb módok szerint —
teljes sikerrel gyorsan eszközöltetnek.

Ajánlatokkal, prospectusokkal, felvilágosítással készséggel szolgálunk.

Az építési idény közeledtével tisztelettel van szerencsém a nagyérdemű közönség figyelmét felhívni a már 12 év óta fennálló

törvényszéki bejegyzett cégű

építési vállalati üzletemre.

Elvállalok úgy helyben, mint vidéken nagy és kisebb új épületek **FELÉPÍTÉSÉT** és mindenféle **JAVÍTÁSI** és **ÁTALAKÍTÁSI** munkákat.

Kiválóan előnyös üzleti összeköttetéseimmél fogva a legjutányosabb árakat alkalmazom.

Tervrajzok, költség-számítások elkészítésére, ugyszintén becslések, felmérések és felülvizsgálatok eszközzésére is a legjutányosabb árak mellett vállalkozom.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri

Hirschfeld Lajos

(104. 2-6.)

építőmester.

Üzleti iroda: **Külmonostor-utca 82. szám.**
Távbeszélő-állomás 71. sz.

ÚJEVŐTA

25 és 50 palaczkos ládákban is kapható

a világhírű élvezeti, üdítő és egészségi ital

a valódi

PILSENI-SÖR

(Pilseni ősforrás)

naponta frissen palaczkozva, $\frac{7}{10}$ ltr. palaczkokban a 22 kr. megadózva, palaczk nélkül, a kolozsvári vasúti állomáshoz szállítva.

A palaczkok és ládák a kolozsvári vasúti állomáshoz **bérmentve** visszaküldve, a főlészámított árban visszavétetnek.

Újból elárúsítók kedvezményt élveznek.

(78. 5-6)

A Pilseni Polgári Serfőzőház
erdélyi ügynöksége és főraktára.

Kolozsvárt.

RÁCZ GYÖRGY Jolánföldi szőlőtelepén és kertészetében kapható a

legjobb élősövény Maclura Aurentiaca

nagyon sűrűn bokrosodó és kemény tövisű sövény. Gyökere csem-ték 1 éves, 4 forint, válogatott 6 forint 50 kr., ezren alóli vételnél száza 1 forint. 2 éves, hossza 80-110 centiméter ezre 12 frt. száza 2 frt. 3 éves, hossza 1-1 $\frac{1}{2}$ méter, ezre 16 frt. száza 3 frt.; továbbá **Gleditsia élősövény** 50-70 centiméter hosszú ezre 5 frt. száza 80 kr. Sokféle legnemesebb **alma, körte, őszi barack és ringlófák** száza 26-28 frt. **Diófák** darabja 80 kr. **Alma vadoncz** 2 éves ezre 5 frt. száza 80 kr. **Ütszéli fák akác** 3-4 méter, **Eper, Juhar, Egerfa, Tölgylevelű gyertyánfa, Betula, Ribes Aureum jutányos áron** száz ezre száma. Végre különféle **fás és zöld szőlőajtványok** Portalis és Monticola alanyon. **Directtermő amerikai gyökere és sima vesszők** Riparia Portalis és Rupestris Monticola gyökere és sima vesszők és európai gyökere és sima vesszők.

Árjegyzékkel szolgál az

(82. 4-7.)

Intézőség, Kula, Bácsmegye.

„Erdélyi Gazdasági Egylet“ könyvkiadó-vállalatában megjelent füzetek jegyzéke és ára:

1. Réti János, „A trágyáról, a trágyázásról és a trágyakezelésről szükséges tudnivalók. III-ik kiadás 30 kr. 2. Gáspár József, „A kaszálók és legelők ápolása.“ III-ik kiadás 25 kr. 3. Virág Elek, „A sertéshizlalásról.“ III-ik kiadás 25 kr. 4. Tormay Béla, „A borjúk fölneveléséről“ III-ik kiadás 25 kr. 5. Herényi Gothárd Sándor, „A takarmányrépa.“ III kiadás 25 kr. 6. Hauer Géza, „Afejőstehénről.“ III. kiadás 30 kr. 7. Hensch Árpád, „A szántás-vetésről“ III kiadás 25 kr. 8. Jakab László, „Útmutató a ragadós állati betegségek elleni védekezésben.“ III. kiadás 25 kr. 9. Domokos Kálmán, „Az építkező gazda.“ III. kiadás 50 kr. 10. Ruisz Gyula, „A kukorica műveléséről.“ III. kiadás 25 kr. 11. Dr. Szaniszló Albert, „A gazdát érdeklő káros és hasznos állatokról“ III. kiadás 25 kr. 12. Ritter Gusztáv, „A házi kert.“ III. kiadás 40 kr. 13. Gáspár József, „Baromfi-

tenyésztés.“ III. kiadás 35 kr. 14. Cserhádi Sándor, „A csalamádé termesztése, bevermelése és etetése“ III. kiadás 25 kr. 15. Csajlik István, „Csikónevelés.“ III. kiadás 25 kr. 16. K. Vörös Sándor, „A dohánytermesztésről.“ 35 kr. 17. Ásványi Lajos, „A vörös lóher termesztéséről.“ 35 kr. 18. Ritter Gusztáv, „Gyümölcsértékesítés.“ II. kiadás 35 kr. 19. Herényi Gothárd Sándor, „A nyers takarmányok eltevése, különös tekintettel a zombolyai kazalra“ II. kiadás 25 kr. 20. K. Vörös Sándor, „A gazdaságok berendezéséről.“ II. kiadás 45 kr. 21. Marc Ferencz, „A kosárfűz termelése“ 25 kr. 22. Kovácsy Béla, „Házi állataink takarmányozása“ 50 kr. 23. Grasseli Miklós, „A len-és kender termeléséről és áztatásáról“ 24 kr. 24. L'Huillier István, „Konyhakerti magvak termelése“ 50 kr. 25. Réti János, „A komlótermeléséről“ 25 kr. 26. Gáspár József, „A méhtenyésztésről“ 30 kr. 27. Péter Béla, „A gabonafélék, a burgonya és a szőlő legfontosabb gombabetegségei“ 50 kr. 28. Nemes

István, „Talajjavítás lecsapolással“ 50 kr. 29. Réti János, „A legjobb takarmányfűvekről“ 25 kr. 30. Nemes István, „Az öntözés“ 50 kr. 31. Jakab László, „Hasznos tudnivalók az állati szülészet köréből“ 50 kr. 32. Szűts Mihály, „A jégkár ellen való biztosítás és a károk becslése“ 50 kr. 33. K. Vörös Sándor, „Gazda számvitele“ 40 kr. 34. Péter Béla, „A haltenyésztésről“ 30 kr. 35. Péter Béla, „A vetőmag eltartásáról és a magtárban kárt tevő állatokról“ 25 kr. 36. Monostori Károly, „Házi állataink egészségének megtartásáról“ 25 kr.

Mind a harminczhat füzet ára együtt megrendelve csak 7 frt 20 kr. Ha egy címre egyszerre 500 füzet rendeltek, tetszés szerint válogatva egy vagy több füzetet a jegyzékben felvett 36 füzet közül, egy füzetet egyre-másra 20 krajczárral fogunk számítani. Megrendelés és pénz „az Erdélyi Gazdasági Egylet pénztára Kolozsvár“ cím alatt küldendő. A pénz beküldésével megrendeltek **bérmentve** tétetnek postára. (51. 8-X.)

SKAINIT

műtrágya nagyban és kicsinyben.

Megrendelhető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál (Budapest Köztelek).

Ára:

nagyban waggon-rakományonként ab Leopoldshalt-Stassfurt, ömlesztett állapotban 106 frt, zsákban szállítva 130 frt. A vasúti szállítási költség a különböző távolságu rendeltési állomások szerint 130-150 frt között változik.

Kicsinyben mm-ként zsákkal együtt budapesti raktárunkból egyesületi tagok részére 2 frt 80 kr, nem tagoknak 3 frt.

A megrendeléssel egyidejűleg a kainit árát egyesületünk pénztárához beküldeni kérjük, a szállítási költségek a küldemény átvételénél fizetendők. (76. 5-12.)

ELADOK

35,000 darab kitűnő forradásu, dűsgyökéretű peronospora- és jégverésmentes, fajtiszta fásojtványt Rip. Portalis, Solonis és Rupestris Monticola alanyokra ojtva.

Árjegyzéket kívánatra küld (103. 2-3.)

BERÉNYI JENŐ

szőlőajtványtelepe Zalazentgróton.

NEUMANN M. MÉRTÉK-OSZTÁLYÁBÓL.

BUDAPEST, IV. ker. Múzeum-körút I. szám.

BÉCS, I. Kärtner-strasse 19.

Erdélyrészi főtelep Kolozsvár FŐTÉR 14.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, miszerint a közelgő **TAVASZI** és **NYÁRI** idényre a legújabb **BELFÖLDI**, valamint **ANGOL** és **FRANCIA** gyártmányu szövetek felülmulhatatlan nagy választékban készletben vannak.

Műhelyemben **CSAKIS ELSŐRENDŰ KIPRÓBÁLT SZABÁSZOK**, valamint ugyanolyan **MUNKÁSOK** vannak alkalmazva.

A szövetek minőségéért, tartósságáért, valamint a szín valódiságáért teljes felelősséget vállalok.

Nálam készült ruhák mindeukor **DIJTALANUL** javíttatnak.

(86. 4-6.)

NEUMANN M.

Prima minőségű
arankamentesnek ólomzárolt
here és luczerna mag,
ugyszintén **répamag**, valamint mind e szakmába
vágó **mezőgazdasági cikkek** legjobb minőségben és
legolesőbban beszerezhetők:
Páskusz Miksánál
Kolozsvártt, (105. 2-3.)
Nagy-utca II. sz. Czakó-ház I. emelet. Telefon sz. 369.

Sürgöny-
czim:
Gazdasági
bank.

Mezőgazdasági bank
és takarékpénztár részvénytársaság

Giro
számla:
Osztr.-Ma-
gyar banknál

Kolozsvárt, Jókai-utca 3. szám, emelet.
Teljesen befizetett részvénytőke 200,000 korona.
Betétek után naptól-napig
5% kamatot
fizet s a tőke-kamatadót is az intézet sajátjából fedezi, úgy,
hogy a betevő tiszta kamatot élvez. Betétek rendszerint fel-
mondás nélkül fiztetnek vissza.
Leszámitól váltókat előnyös kamatfizetés mellett s köl-
csönöket nyújt ingatlanokra betáblázás és váltófedezet alapján.
(112. 2-3.) **Az igazgatóság.**

BORT,

Cognacot, kis üstös szilvioriumot és fenyővizet, eredeti tisztaságban, felelősség mellett, nagyban és kicsinyben, a következő mérsékelt árakban ajánlunk: (97. 3-4.)

Borok megnevezése.		Hordokban he- toliterenként		1 literes palacz- kokban		0,5 lit. palacz- kokban		Postahordókban literenként	
		frt	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.		
Asztali	1897. évi	23	—	—	—	—	—	—	39
Asztali	1896. "	24	—	36	—	—	—	—	40
Finom asztali	1895. "	26	—	38	—	—	—	—	42
Pecsenye	1892. "	28	—	42	—	—	—	—	44
Schiller (piros)	1896. "	26	—	38	—	—	—	—	42
Ráczürmös (ó borral feltöltve)		28	—	42	—	—	—	—	44
Kisküüllőmenti	1892. évi	30	—	44	—	—	—	—	46
Marosmenti	1890. "	32	—	46	—	—	—	—	48
Rózsamáli	1896. "	32	—	46	—	—	—	—	48
Erdélyi	1890. "	36	—	50	—	—	—	—	52
Erdélyi Rizling	1896. "	45	—	60	—	32	—	61	61
Bakator (Magyarádi)	1888. "	47	—	62	—	32	—	63	63
Olasz rizling (Magyarádi)	1888. "	47	—	62	—	32	—	63	63
Tramini	1890. "	52	—	65	—	34	—	68	68
Leányka	1890. "	62	—	75	—	38	—	78	78
Cognac öreg		280	—	3 00	—	1 60	—	3 20	3 20
Cognac ifju		180	—	1 60	—	85	—	1 80	1 80
Székely fenyőpálinka		47	—	60	—	32	—	62	62
Valódi ó szilviorium		70	—	80	—	42	—	82	82
Valódi új szilviorium		57	—	65	—	35	—	68	68

Egy postahordó irtartalma circa 3 1/2 liter, bérmentve küldjük. Hordós-
káért külön 60 krt számítunk s bérmentes visszaküldés mellett árát megtérítjük.
Hordók, üvegek, ládák saját árban adának, bérmentes visszaküldés mel-
lett ugyanabba vissza is vétetnek.
A borok vagy a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett szállíttatnak.
Ismeretlen megrendelők az utóbbi esetben a megrendelt bor értékének 10 %-át
előre küldjék be.
Árak kötelezettség nélkül, helyben vagy vasutra feladva értendők.
A pálinkafélék fogyasztási adóval együtt, a borok fogyasztási adó nélkül
értendők.
Székely Borkereskedés R. Társ. Székely-Keresztúron.

1898. Szolnokon és Eperjesen ismét I. díjak arany érmekek!!

KÜHNE E.
Magyarország legrégebb gazdasági gépgyára
MOSONBAN (1856)
ajánlja a bekövetkező tavaszi idényre:
Sack rendszerű acél egyes, kettős
és hármass ekéit, Laacke-féle szán-
tőföld és rétboronáit,
eredeti „Hungária Drill”
hegyes vidékre, „Mosoni Drill”
kis gazdáknak, „Jubileum Drill”
sorvetőgépeit leszállított áron.
Magtárszelelők, rosták, konkolyozók folyton
készletben.
(27. 5-6.)

Uj! Kayser-féle Uj!
centrifugális
gabona-osztályozó
csak **KÜHNE E.-nél.**

BEHÁN UJ
„DIADAL” ROSTÁJA.
Uj árjegyzék (1899.) kívánatra bérmentve.
FŐRAKTÁR:
Budapest, Váci-körút 57/a sz.

Eladó szőlő-ajtványok
és kitérők

asztali Ó- és Új hegyi borok
nagy mennyiségben.

Gyökeres ojtványok: Bakar piros, Erdei fehér, Bácsó vagy Juhfark, Portugizi, Olasz
Rizling, Rajnai Rizling, Ropogós gyöngy, Madeleine Angevine, Madeleine royal ezre
120 frt első osztályu, II-od osztályu 60 frt. Sima zöld ojtvány ugyanezen fajokból ezre
80 frt első oszt., II-od osztály 50 frt, mind Rip. Portalis alanyba vannak ojtva, kap-
ható nagy mennyiségű Othelló sima vessző ezre I oszt. 10 frt, II oszt. 6 frt.
Megrendeléseket elfogad:
Sándor József Bihar-Diószegen.
(115. 1-10.)

Nöthling Vilmos

magkereskedésében

Budapest

Calvin-tér 9. sz.

szereshetők be a legmegbízhatóbb
s legkitünőbb minőségű

gazdasági

kerti vetemény

és virág magvak.

(95. 3 6.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik.

Egy mtr uj minta jó mosó karton	—13 kr.
Egy mtr francia atlasz szatin	—35 kr.
Egy mtr francia jó mosó karton	—22 kr.
Egy mtr ruhaszövet	—24 kr.
Egy mtr ruhaszövet divatos 120 cm széles	—48 kr.
Egy mtr ruhaszövet angol 120 cm széles	—85 kr.
Egy mtr zeffin és szöttes	—20 kr.
Egy mtr fulárd szatin	—12 kr.
Egy mtr sifon	—15 kr.
Egy vég rumburgi vászon	5 50 kr.
Egy vég kreász vászon	4 50 kr.
Egy garnitúra 6 személynek damaszt teríték	3 20 kr.
Egy garnitúra 6 személynek kávé teríték	1 40 kr.
Egy garnitúra 2 ágy és asztal bordó teríték	4 40 kr.
Egy bordó függöny	1 80 kr.

Verseny-

Egy pár gyermek félcipő	50 kr.
Egy pár magas száru bőrczipő	95 kr.
Egy pár női bőr czugos czipő	2 40 kr.
Egy pár női zergebőr czugos czipő	3 70 kr.
Egy pár női lakbőr czugos czipő	3 90 kr.
Egy pár női kesztyű bőr czugos czipő	4 40 kr.
Egy pár női kivágott fényes bőr czipő	1 50 kr.
Egy pár női kivágott lakbőr czipő	1 80 kr.
Egy pár férfi czugos bőrczipő	2 50 kr.
Egy pár férfi czugos borjubőr czipő	3 20 kr.
Egy pár fiu czugos bőrczipő	2 40 kr.
Egy pár fiu hegymászó bőrczipő	3 20 kr.
Egy pár gyermek hegymászó bőrczipő	1 70 kr.
Egy pár leány hegymászó bőrczipő	2 20 kr.
stb. stb.	

KOHN LAJOS ÉS TÁRSA

Kolozsvárt, Wesselényi Miklós (belhid-utca) 24 a posta-palota mellett.

Egy fiu posztó kalap	70 kr.
Egy fiu finomabb posztó kalap	1 40 kr.
Egy férfi lágy posztó kalap	95 kr.
Egy férfi lágy finomabb posztó kalap	1 70 kr.
Egy kemény posztó kalap	1 80 kr.
Egy kemény finom posztó kalap	3 00 kr.
Egy férfi Sifon ing	95 kr.
Egy férfi Sifon ing finomabb	1 45 kr.
Egy férfi Sifon ing legfinomabb	2 00 kr.
Egy férfi Sifon ing selyem elővel	1 90 kr.
Egy női Sifon ing	60 kr.
Egy női Sifon ing finomabb	1 30 kr.
Egy gyermekkosci négy kerekű	5 20 kr.
Egy utazó kosár	3 50 kr.
(108. 2-4.)	stb. stb.

árjegyzék

Különlegességek.

Egy pár női chevabőr félcipő	3 60 kr.
Egy pár női chevabőr czugos czipő	5 40 kr.
Egy pár női chevabőr fűdzős debadu	4 50 kr.
Egy pár női chevabőr gombos czipő	4 60 kr.
Egy pár női fényes zerge fűdzős czipő	4 20 kr.
Egy pár női fényes zerge gombos czipő	4 40 kr.
Egy pár női fényes zerge félűdzős czipő	2 80 kr.
Egy pár női fényes zerge félgombos czipő	3 00 kr.
Egy pár férfi karlsbadi czugos czipő	4 50 kr.
Egy pár férfi kesztyűbőr czugos czipő	4 80 kr.
Egy pár férfi hegymászó bőrczipő	4 70 kr.
Egy pár férfi chevabőr czugos czipő	6 20 kr.
Egy pár férfi lakbőr hegymászó czipő	5 40 kr.
Egy pár férfi lakbőr czugos czipő	4 80 kr.

Monogrammok és himzésekhez a legújabb minták jutányosan előnyomattatnak. Gyári-raktár vízmentes ponyvából.

Gyümölcsfák

minden nemei, továbbá rózsák és fenyőfák sok szép válfajban kaphatók

PETROVAY GYÖRGY

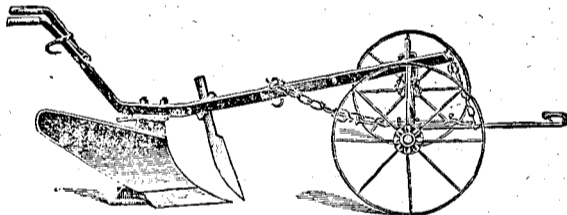
immár 31 év óta előnyösen ismert faiskolájában a fák minőségéhez mért méltányos áron

Nagy-Kürüben (Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegye).

Árjegyzék bérmentve küldetik.

(100. 3-6.)

Egy és többvasú egyetemes
ACZÉLEKÉIM és TALAJMIVELŐ

eszközeim olcsó ár, elsőrendű
minőség és czélszerű szerkezetüknel
fogva ország-szerte legjobb hirnévnek
és kelendőségnek örvendenek minél
fogva gyártmányaimra a t. gazdaközön-
ség figyelmét felhívom.

Árjegyzékekkel és árajánlattal szívesen szolgálok.

Bächer Rudolf

cs. és kir. kizárólagos ekegyára Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

1898. Eperjesen,
állami arany érem.

Magyarországi vezérképviselő:

S z ü c s Z s i g m o n d.

Az „UNICUM-DRILL“

egyetemes sorbavetőgép sokoldalú hasz-
nálhatóságánál, czélszerű és egyszerű szer-
kezeténél fogva egész Európában
a legjobb hirnévnek és a legnagyobb kelendőségnek
örvend, minélfogva az összes eddigi vető-
gépek között az első helyet foglalja el.

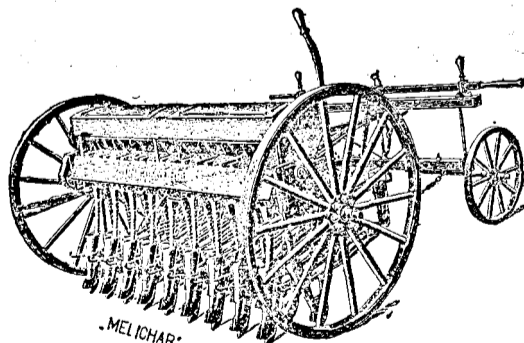
Árjegyzék és bővebb felvilágosítással
készséggel szolgál

MELICHAR FERENCZ

(26. 4-12.)

cs. és kir. szabad. kizárólagos vetőgépgyára

BUDAPEST, VI. kerület, Nagymező-utca 68. szám.

FISCHER PÉTER és Társa

cs. és kir. udvari szállítók

mű- és kötszer-gyárosok

BUDAPESTEN.

Raktár és gyár: IV. Kossuth Lajos-utca 6.

Ajánlják mindennemű *állatorvosi mű-
és kötszerrel dúsan felszerelt raktárukat*,
mely mindenféle újabb szerkezetű se-
bészti, szülészti, bonczani, patkolástani és
más állatgyógyászati czélokra szükséges
eszközöket tartalmaz.

1894. évi árjegyzéket kívánatra beküldünk.

*Eszközök javítása és átalakítása is
elvégeztetik.* (7. 3 12.)

GRÜNN MÓR

BUDAPEST, VI. ker., Lázár-utca 10. szám.

**Olaj-kenő Gazdasági és Műszaki cikkek külön-
legességei.**

Uradalmak, Gazdák, Gyárosok, és Nagyiparosok
legkedvezőbb árakban részesülnek.

Legversenyképesebb ajánlatok

(90. 3-4.)

Gépolaj,

Hengerolaj Tovotta-kenő, Ponyvák

és a t. b. i. re.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani a *beltorda-utcai róm. kath. Lyceum-épületben levő*

kárpitos butoraktáromat,

hol állandóan készletben tartok teljes lakberendezéseket, ugyszintén egyes butoradarok, mint szekrények, heverő diványok, lószőr, afrik- és ruganyos-matráczo-
kat, tükröket és képeket stb. a legolcsóbb árak mellett. — Elvégeztetem mindennemű kárpitos munkát úgy helyben, mint vidéken. Átalakításokat is izlésesen és
jutányos árban a legújabb rajzok szerint saját műhelyemben készítek. Továbbá a legújabb szerkezetű és összezsúfolható ágybetéttel — diványok és fautcalek s a leg-
újabb tábori ágyakat sodronybetéttel, különösen becses figyelmükbe ajánlva s pártfogásukat kérve, vagyok

(119. 1-12.)

tisztelettel **MAYER GÉZA** kárpitos és butoraktáros.

NEUMANN M. MÉRTÉK-OSZTÁLYÁBÓL.

BUDAPEST, IV. ker. Múzeum-körút I. szám.

BÉCS, I. Kärtner-strasse 19.

Erdélyrészi főtelep Kolozsvár FŐTÉR 14.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, miszerint a közelgő **TAVASZI** és **NYÁRI** idényre a legújabb **BELFÖLDI**, valamint **ANGOL** és **FRANCIA** gyártmányú szövetek felülmulhatatlan nagy választékban készletben vannak.

Műhelyemben **CSAKIS ELSŐRENDŰ KIPRÓBÁLT SZABÁSZOK**, valamint ugyanolyan **MUNKÁSOK** vannak alkalmazva.

A szövetek minőségéért, tartósságáért, valamint a szín valódiságáért teljes felelősséget vállalok.

Nálam készült rubák mindenkor **DIJTALANUL** javíttatnak.

(86. 4-6.)

NEUMANN M.

Prima minőségű
arankamentesnek ólomzárolt

here és luczerna mag,

ugyszintén **répmag**, valamint mind e szakmába
vágó **mezőgazdasági cikkek** legjobb minőségben és
legolcsóbban beszerezhetők:

Páskusz Miksánál

Kolozsvárt, (105. 2-3.)

Nagy-utca II. sz. Czako-ház I. emelet. Telefon sz. 369.

Sürgöny-
czim:
Gazdasági
bank.

Mezőgazdasági bank

Giro
számla:
Osztr.-Ma-
gyar banknál

és takarékpénztár részvénytársaság

Kolozsvárt, Jókai-utca 3. szám, emelet.

Teljesen befizetett részvénytőke 200,000 korona.

Betétek után naptól-napig

5% kamatot

fizet s a tőke-kamatadót is az intézet sajátjából fedezi, úgy,
hogy a betevő tiszta kamatot élvez. **Betétek** rendszerint fel-
mondás nélkül fiztetnek vissza.

Leszámitól váltókat előnyös kamatfizetés mellett s köl-
csönöket nyújt ingatlanokra betáblázás és váltófedezet alapján.

(112. 2-3.)

Az igazgatóság.

BORT,

Cognacot, kis üstös szilvoriomot és fenyővizet, eredeti tisztaságban, felelősség mellett, nagyban és kicsinyben, a következő mérsékelt árakban ajánlunk: (97. 3-4.)

Borok megnevezése.		Hordókban hec- toliterenként		1 literes palacz- kokban		0.5 lit. palacz- kokban		Postahordókban literenként	
		frt.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.		
Asztali	1897. évi	23	—	—	—	—	—	—	39
Asztali	1896. "	24	—	36	—	—	—	—	40
Finom asztali	1895. "	26	—	38	—	—	—	—	42
Pecsenye	1892. "	28	—	42	—	—	—	—	44
Schiller (piros)	1896. "	26	—	38	—	—	—	—	42
Ráczürmös (ó borral feltöltve)		28	—	42	—	—	—	—	44
Kisküküllőmenti	1892. évi	30	—	44	—	—	—	—	46
Marosmenti	1890. "	32	—	46	—	—	—	—	48
Rózsamáli	1896. "	32	—	45	—	—	—	—	48
Erdélyi	1890. "	36	—	50	—	—	—	—	52
Erdélyi Rizling	1896. "	45	—	60	—	32	—	—	61
Bakator (Magyarádi)	1888. "	47	—	62	—	32	—	—	63
Olasz rizling (Magyarádi)	1888. "	47	—	62	—	32	—	—	63
Tramini	1890. "	52	—	65	—	34	—	—	68
Lcányka	1890. "	62	—	75	—	38	—	—	78
Cognac öreg		230	—	300	—	160	—	—	320
Cognac ifju		130	—	160	—	85	—	—	180
Székely fenyőpálinka		47	—	60	—	32	—	—	62
Valódi ó szilvoriom		70	—	80	—	42	—	—	82
Valódi új szilvoriom		57	—	65	—	35	—	—	68

Egy postahordó ürtartalma circa 3.5 liter, bérmentve küldjük. Hordócs-
kért külön 60 krt számítunk s bérmentes visszaküldés mellett árát megtérítjük.

Hordók, üvegek, ládák saját árban adatkak, bérmentes visszaküldés mel-
lett ugyanabba vissza is vétetnek.

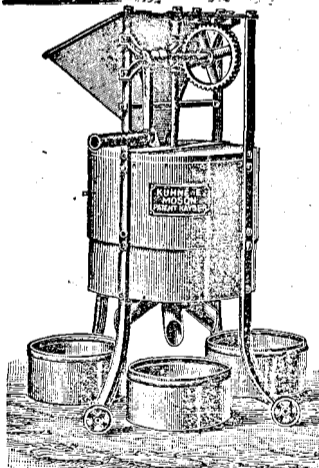
A borok vagy a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett szállíttatnak.
Ismeretlen megrendelők az utóbbi esetben a megrendelt bor értékének 10 %-át
előre küldjék be.

Árak kötelezettség nélkül, helyben vagy vasútra feladva értendők.

A pálinkafélék fogyasztási adóval együtt, a borok fogyasztási adó nélkül
értendők.

Székely Borkereskedés R. Társ. Székely-Kereszturon.

1898. Szolnokon és Eperjesen ismét I. díjak arany érmek!!

KÜHNE E.

Magyarország legrégebb gazdasági gépgyára
MOSONBAN (1856)

ajánlja a bekövetkező tavaszi idényre:

**Sack rendszerű acél egyes, kettős
és hármass ekéit, Laacke-féle szán-
tőföld és rétboronait,**

eredeti „**Hungária Drill**”

hegyes vidékre, „**Mosoni Drill**”

kis gazdáknak, „**Jubileum Drill**”
sorvetőgépeit leszállított árakon.

**Maglárszelelők, rosták, konkolyozók folyton
készletben.**

(27. 5-6.)

Uj! Kayser-féle Uj!
centrifugalis

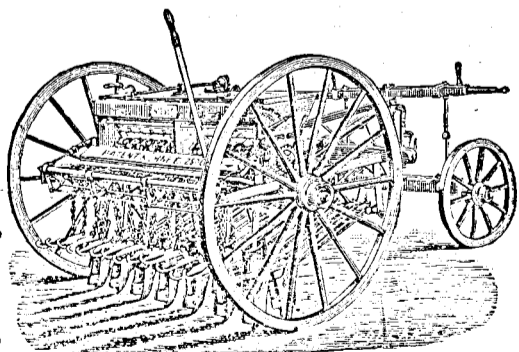
gabona osztályozó
csak **KÜHNE E.-nél.**

BEHÁN UJ
„**DIADAL**” ROSTÁJA.

Uj árjegyzék (1899.) kívánatra bérmentve.

FŐRAKTÁR:

Budapest, Váci-körút 57/a sz.

Eladó szőlő-oltványok

és kitűnő

asztali Ó- és Új hegyi borok

nagy mennyiségben.

Gyökerez oltványok: Bakar piros, Erdei fehér, Bacsó vagy Juhfark, Portugizi, Olasz
Rizling, Rajnai Rizling, Ropogós gyöngy, Madeleine Angevine, Madeleine royal ezre
120 frt első osztály, II-od osztály 60 frt. Sina zöld oltvány ugyanezen fajokból ezre
80 frt első oszt., II-od osztály 50 frt, mind Rip. Portalis alanya vannak oltva, kap-
ható nagy mennyiségű Othelló sina vessző ezre I oszt. 10 frt, II oszt. 6 frt.

Megrendeléseket elfogad:

(115. 1-10.)

Sándor József Bihar-Diószegen.

Nöthling Vilmos

magkereskedésében

Budapest

Calvin-tér 9. sz.

szereshetők be a legmegbízhatóbb
s legkitünőbb minőségű

gazdasági

kerti vetemény

és virág magvak.

(95. 3 6.)

Arjegyzék ingyen és bérmentve küldetik.

Egy mtr uj minta jó mosó karton	—13 kr.
Egy mtr francia atlasz szatin	—35 kr.
Egy mtr francia jó mosó karton	—22 kr.
Egy mtr ruhaszövet	—24 kr.
Egy mtr ruhaszövet divatos 120 cm széles	—48 kr.
Egy mtr ruhaszövet angol 120 cm széles	—85 kr.
Egy mtr zeffin és szöttes	—20 kr.
Egy mtr fulárd szatin	—12 kr.
Egy mtr siffon	—15 kr.
Egy vég rumburgi vászon	5 50 kr.
Egy vég kreász vászon	4 50 kr.
Egy garnitúra 6 személynek damaszt teríték	3 20 kr.
Egy garnitúra 6 személynek kávé teríték	1 40 kr.
Egy garnitúra 2 ágy és asztal bordó teríték	4 40 kr.
Egy bordó függöny	1 30 kr.

Verseny-

Egy pár gyermek félcipő	50 kr.
Egy pár magas szárú bőrczipő	95 kr.
Egy pár női bőr czugos czipő	2 40 kr.
Egy pár női zergebőr czugos czipő	3 70 kr.
Egy pár női lakbőr czugos czipő	3 90 kr.
Egy pár női kesztyű bőr czugos czipő	4 40 kr.
Egy pár női kivagott fényes bőr czipő	1 50 kr.
Egy pár női kivagott lakbőr czipő	1 80 kr.
Egy pár férfi czugos bőrczipő	2 50 kr.
Egy pár férfi czugos borjubőr czipő	3 20 kr.
Egy pár fiu czugos bőrczipő	2 40 kr.
Egy pár fiu hegymászó bőrczipő	3 20 kr.
Egy pár gyermek hegymászó bőrczipő	1 70 kr.
Egy pár leány hegymászó bőrczipő	2 20 kr.
stb. stb.	

KOHN LAJOS ÉS TÁRSA

Kolozsvárt, Wesselényi Miklós (belhid-utca) 24 a posta-palota mellett.

Egy fiu posztó kalap	70 kr.
Egy fiu finomabb posztó kalap	1 40 kr.
Egy férfi lágy posztó kalap	95 kr.
Egy férfi lágy finomabb posztó kalap	1 70 kr.
Egy kemény posztó kalap	1 80 kr.
Egy kemény finom posztó kalap	3 00 kr.
Egy férfi Siffon ing	95 kr.
Egy férfi Siffon ing finomabb	1 45 kr.
Egy férfi Siffon ing legfinomabb	2 00 kr.
Egy férfi Siffon ing selyem elővel	1 90 kr.
Egy női Siffon ing	60 kr.
Egy női Siffon ing finomabb	1 30 kr.
Egy gyermekocsi négy kerekű	5 20 kr.
Egy utazó kosár	3 50 kr.
(108. 2-4.)	stb. stb.

árjegyzék

Különlegességek.	
Egy pár női chevrabőr félcipő	3 60 kr.
Egy pár női chevrabőr czugos czipő	5 40 kr.
Egy pár női chevrabőr fűdzős debadu	4 50 kr.
Egy pár női chevrabőr gombos czipő	4 60 kr.
Egy pár női fényes zerge fűdzős czipő	4 20 kr.
Egy pár női fényes zerge gombos czipő	4 40 kr.
Egy pár női fényes zerge félűdzős czipő	2 80 kr.
Egy pár női fényes zerge félűdzős czipő	3 00 kr.
Egy pár férfi karlsbadi czugos czipő	4 50 kr.
Egy pár férfi kesztyűbőr czugos czipő	4 80 kr.
Egy pár férfi hegymászó bőrczipő	4 70 kr.
Egy pár férfi chevrabőr czugos czipő	6 20 kr.
Egy pár férfi lakbőr hegymászó czipő	5 40 kr.
Egy pár férfi lakbőr czugos czipő	4 80 kr.

Monogrammok és hímzésekhez a legújabb minták jutányosan előnyomattatnak. Gyári-raktár vízmentes ponyvákban.

Gyümölcsfák

minden nemei, továbbá rózsák és fenyőfák sok szép válfajban kaphatók

PETROVAY GYÖRGY

immár 31 év óta előnyösen ismert faiskolájában a fák minőségéhez mért méltányos áron

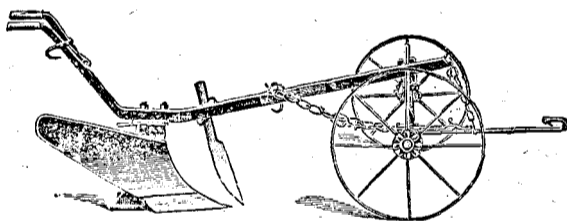
Nagy-Kürüben (Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegye).

Arjegyzék bérmentve küldetik.

(100. 3-6.)

Egy és többvasu egytetemes

ACZÉLEKÉIM és TALAJMIVELŐ

eszközeim olcsó ár, elsőrendű minőség és czélszerű szerkezetüknel fogva országszerte legjobb hírnévnek és kelendőségnek örvendenek minél fogva gyártmányaimra a t. gazdaközön-ség figyelmét felhívom.

Arjegyzékekkel és árajánlattal szívesen szolgálok.

Bächer Rudolf

cs. és kir. kizárólagos ekegyára. Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

1898. Eperjesen,
állami arany érem.

Magyarországi vezérképviselő:

S z ü c s Z s i g m o n d.

Az „UNICUM-DRILL“ egytetemes sorbavetőgép sokoldalú használhatóságánál, czélszerű és egyszerű szerkezeténél fogva egész Európában a legjobb hírnévnek és a legnagyobb kelendőségnek örvend, minél fogva az összes eddigi vetőgépek között az első helyet foglalja el.

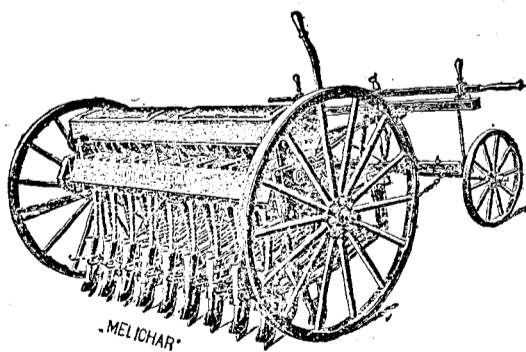
Arjegyzék és bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

MELICHAR FERENCZ

(26. 4-12.)

cs. és kir. szabad. kizárólagos vetőgépgyára

BUDAPEST, VI. kerület, Nagymező-utca 68. szám.

FISCHER PÉTER és Társa

cs. és kir. udvari szállítók

mű- és kötszer-gyárosok

BUDAPESTEN.

Raktár és gyár: IV. Kossuth Lajos-utca 6.

Ajánlják mindennemű állatorvosi mű- és kötszerrel dúsan felszerelt raktárukat, mely mindenféle újabb szerkezetű sebészeti, szülészi, bonczati, patkolástani és más állatgyógyászati czélokra szükséges eszközöket tartalmaz.

1894. évi árjegyzéket kívánatra beküldünk.

Eszközök javítása és átalakítása is elvállaltatik. (7. 3 12.)

GRÜNNMÓR

BUDAPEST, VI. ker., Lázár-utca 10. szám.

Olaj-kenő Gazdasági és Műszaki cikkek különlegességei.

Uradalmak, Gazdák, Gyárosok, és Nagyiparosok legkedvezőbb árakban részesülnek.

Legversenyképesebb ajánlatok

(90. 3-4.)

Gépolaj,

Hengerolaj Tovotta-kenő, Ponyvák

és a t. b. i.-re.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani a a beltorda-utcai róm. kath. Lyceum-épületben levő

kárpitos butorraktáromat,

hol állandóan készletben tartok teljes lakberendezéseket, ugyszintén egyes bútordarabok, mint szekrények, heverő diványok, lószőr- és ruganyos-matraczokat, tükröket és képeket stb. a legolcsóbb árak mellett. — Elvállalok mindennemű kárpitos munkát úgy helyben, mint vidéken. Átalakításokat is izlésesen és jutányos árban a legújabb rajzok szerint saját műhelyemben készítek. Továbbá a legújabb szerkezetű és összecsukható ágybetéttel — divánok és fautelek s a legújabb tábori ágyakat sodronybetéttel, különösen becses figyelmükbe ajánlván s pártfogásukat kérve, vagyok

(119. 1-12.)

tisztelettel MAYER GÉZA műkárpitos és butorraktáros.

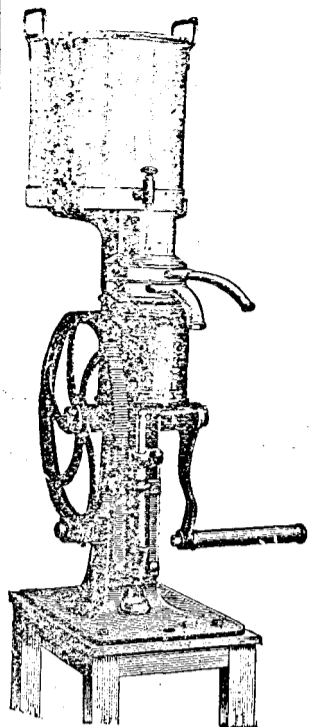

Legjobb
gazdasági-, vetemény-
és virágmagvak
kaphatók

TAUFFER FERENCZ utódánál

KOLOZSVÁRT, BELKÖZÉP-UTCZA 5.
(40. 12-53.) Telefon: 201. sz.

Nagy raktár Gazdasági gépekből,
Mc. Cormick-féle kaszáló és aratógépek,
továbbá kerékpárok, villamos csengők és összes
részei, gabona-zsákok stb. stb.

382 díjjal kitüntetve.

1898 évi Bécsi Separator-versenyen 1-ső díj.

ALFA SEPARATOR RÉSZV.-TÁRS.

ezelőtt PFANHAUSER A.

BUDAPEST, VII. Erzsébet-körut 45. sz.

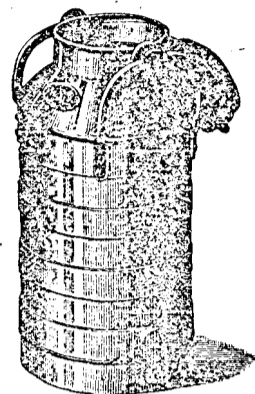
Tejszövetkezetek és tejgazdasági telepek

berendezése.

Tejgazdasági eszközök és gépek gyártása.

1898. évi gyártás 28,209 fölözőgép.

Arjegyzékek, tervek és költség-
vetések díjmentesen. (63. 4-10.)

Magyar tenyészvikák kiválóan fejlettek és edzettek.

Továbbá:

Piros, korán érő tavasz buza
Legkorábbi, bőtermő duppauzi zab
Törpe, fehér bokorbab, rigai len
Prairie királyné óriás tengeri
Legkorábbi székely tengeri
Alcsuthi piros korai tengeri.

(64. 6--6.)

Ötven kilós zsákokban, nagy mennyiségben is kapható

Gróf Teleki Arvédur

drassói uradalmában, u. p. Koncza.

H i r d e t é s. Nagyméltóságu örgróf Pallavicini
Sándor mindszent-alyói uradalmában eladásra fel van állítva
magyar tenyészvikák é. p. 3 drb. 3 éves, 12 drb. 2 éves, továbbá
szőke mangalicza tenyészkan és p. 50 drb. 5/4 éves, melyek a
vészen átestek.

A bikák felől értesítést nyújt **Basa József** urd. ispán, Irma-
major u. p. Csongrád-Sándorfalva.

A kanok felől értesítést nyújt **Körösy József** urd. tisztartó
Hantházán u. p. Sövényháza Csongrádmegyén. (98. 3-3.)

Kelt Csongrád-Sándorfalva, 1899. február 18-án.

Wolf János, urd. főintéző.

ELADÓ

egy két utcára nyílló egy emeletes **UJ HÁZ**, 4 évig adómentes.

Kolozsvárt, Trenesintér 13. (fapiacz-sor.)

Ára **33,000** forint,

parkettes szobák, vízvezeték és kanalizáció.

Házbér jövedelem egy évre **2586** frt.

Értekezni lehet:

Bethlen-utca 3. szám alatt.

(99. 3-6.)

SZIVATTYUK

mindennemű házi és nyilvános czé-
lokra, a mezőgazdaság-, építkezés
és iparnálA **BOWER BARFF**-féleszabadalmazott inoxydálási módszer
szerint

= inoxydált szivattyuk =

rozsdá ellen védve.

(87. 4-26.)

W. GARVENS, Wien,

I. Schwarzenberg-gasse 6.

I., Wallfischgasse 14.

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

MÉRLEGEK

legujabb javított rend-
szerű tizedes, százados
és hidmérlegek, fából és vasból,
kereskedelmi, közlekedési, gyári,
mezőgazdasági és ipari czélokra

EMBERMÉRLEGEK, MÉRLEGEK

házi használatra

Szivattyu- és gépgyártási
betéti társaság.

MALOM-

BERENDEZÉSEKET,

valamint
egyes malomgépeket, vizeskereket, turbinákat,
közlömvéket stb. gyárt és szállít

Wörner J. és Társa

malomépítészeti gépgyára és vasöntődjé
(102. 2-26.) **Budapesten,**
Külső Váci-út 54. szám.

Most jelent meg

„A SZŐLŐ HELYES METSZÉSE“

ezimű munkának 2-dik átdolgozott kiadása, mely a szőlők metszését
tárgyalja.

Írta: **Maurer János** a Szőlészeti és Borászati Lap szerkesztő-kiadója. A könyv
9 iv, 144 oldal terjedelemben a szöveg közé nyomott 24 ábrával jelent meg.

Ára **1 frt.**Jelige: Szőlőt metszeni könnyű,
De jól metszeni nehéz.

Az előfizetési ár a szerző címére: **MAURER JÁNOS KASSA**, (Maurer udvar)
küldendő.

A ki 5 példányt rendel meg, hat példányt kap (122. 1-2)

A LEGJOBB MAGVAK MAUTHNER ÖDÖN KAPHATÓK

cs. és kir. udvari szállító,

József főherceg Ő cs. és kir. Fensége udvari szállítója, a román király Ő Felsége udvari szállítója, Ferdinánd bolgár fejedelem Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb király Ő Felsége udvari szállítója, Fülöp szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége udvari szállítója

magkereskedésében

BUDAPESTEN, Andrásy-út 23-ik szám.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve

(28. 12 - x.)

AZ

„ADRIAL” Biztosító-Társulat

alapított 1838-ik évben.

* * * (41. 9—12.)

Vagyonbiztonsági tőkéje 42 millió forint.

* * *

A magyarországi igazgatóság intézője:

Br. PODMANICZKY FRIGYES.

* * *

E társulat, mely 60 éves fennállása óta **218 millió** frtot fizetett ki károk fejében, biztosít a legutányosabb feltételek mellett: **tűz- és robbanási-, valamint jégokozta károk ellen,** továbbá az *emberek életére, halál és elérési,* valamint *kiházasítási* esetekre.

Erdélyrészi vezérképviselőség Kolozsvárt:

SZEKULA ÁKOS, Gr. **TELEKI LÁSZLÓ,**
vezérfelügyelő. vezérképviselőségi tanácsos.

Kereskedelmi ker-
teszet, magtermelés.

KLEIN VILMOS

magkereskedő SZATMÁR.

Heremag-kiviteli
üzlet.

Ajánlja kiváló minőségű gazdasági magvait, főképp államilag ólomzárolt

Ióheremagot

stb., mindenféle gazdasági magot. Sajáttermésű konyhakerti s virágmagvainak, valamint fa- és rózsaiskolájának képes árjegyzékét kívánatra beküldi

(109. 2 - 3.)

Klein Vilmos

magkereskedő SZATMÁR.

Számos erdélyi főúr elismerő levele rendelkezésre áll.

Egészen új magburgonya!

Gáspár-féle „Székely kincs” két kitűnő faj keresztezéséből nyert **korai rózsaszín kifli burgonya,** mely mesés bőtermősége és betegségellenálló képességénél fogva eddig páratlanul áll. — **A gumó alakja:** kifli **Szine:** szép rózsaszín. **Húsa:** sárga. **Érés ideje:** július közepétől váltva érik, de azért májusig csirázatlanul eltartható. Mint kitűnő csemege és leghálásabb gazdasági faj méltán nevezhető a jövő burgonyájának. 50 Ko 650, 25 Ko. 360, 10 Ko. 2.—, 5 Ko 120.

Kapható: **GÁSPÁR ANTAL** gyümölcsstelepen Maros-Vásárhelytt. (110. 2 4)

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter urnak 1897. évi 49851. sz. magas rendelete folytán ez évi november 15-én a közegészségügyi hatóság által kibocsátott felszólításra való **figyelemzettel** felhívjuk az **összes nyilvános helyiségek,** nevezetesen: Irodák, kereskedések, fürdők, szállodák, vendéglők, kávéházak, pálinkamérések, magánhivatalok, iskolák, kisdóvók, kórházak, egyesületek tulajdonosait, illetve igazgatóit, hogy a **tüdőgümőkór** és sok egyéb **betegségek** tovább fertőzése ellen a védekezés főképp abban áll, hogy a **tüdőveszes beteg** beszáradt és **szétporlott köpete megsemmisíttessék,** hogy az a levegőbe, melyet mások beszívnak, az élelmi és élvezeti cikkekre, melyek közfogyasztásra szánják, valamint a közhasználatban levő tárgyakra ne jusson.

Ezen szélra egyesgyedül és kizárólag a valódi amerikai „Dustless” poroló anyag készült, mely: megsemmisíti a port és meggátolja a bakterium továbbterjedését.

Tisztítja a levegőt!

Főlegessé teszi az öntözést, surolást és kefélet!

Beeresztéseket elfogad és eszközöl úgy helyben, mint vidéken a **Dustless Floor Dressing Co.**

HYGIEIA pormentesítő vállalat erdélyrészi vezérképviselősége Kolozsvárt.

DIETRICHSTEIN J.

Mátyás király-utca (Trandafir-ház.) Telefon 395.

Vidéki képviselők kerestetnek.

Óvakodjunk utánzatoktól!

Ó V Á S I!

A Dustless Floor Dressing Co. Képviselőtének
Hygieia pormentesítő vállalat
Kolozsvárt

Ugy az önök tájékoztatására, valamint rendelő

közönségük és vevőik érdekében indítatva érezzük magunkat kinyilatkoztatni, miszerint az United States of North Amerika területén senkinek sincs megengedve az általunk törvényesen védett „Dustless” nevet használni.

Az Egyesült Államokban ennél fogva eléggé védve vagyunk utánzatoknak ezen a néven való terjesztése ellen. Nálunk meg kell elégedni az utánzóknak az al, — hogy anyagukat hasonló hangzású nevek alatt mint; Dustlos, Dustproof, Dustkiller stb. adják el.

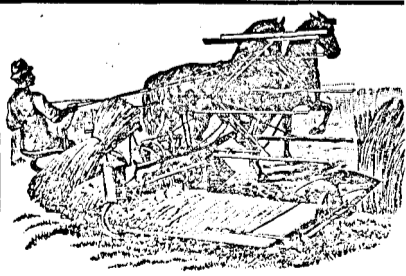
Vevőink bizonyára rövid idő múltán megtalálják a különbséget a valódi és utánzat közt.

Felhatalmazzuk ezen nyilatkozatunkat tetszésük szerint nyilvánosságra hozni

Tisztelettel

Dustless Floor Dressing Co.
A. Wellisch, A. Leopold.

(79 5—26)

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 31.

Az Adriance, Platt és Co.
new-yorki gyár világhírű „Adriance”
kéveköto-, marokrakó-, arató-
és fúkaszaló-gépeinek

magyarországi kizárólagos képviselője

Minden, a mezőgazdaság keretébe tartozó szükségletek, mint: **vetőmagvak, műtrágyák, anyagok, szerszámok, gépek stb.** legutányosabb beszerzési forrása.

A szövetkezet alapszabályait és havonként kétszer megjelenő „**Üzleti Értesítő**”-jét bárkinnek ingyen és bérmentve megküldi.

A V. Vermorel-féle
villefranchei gyár világhírű
„Éclair”
peronospora-fecskendőinek

(32. 12—26.)

